

คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ

หลักการชี้แนะ เรื่อง
สิทธิมนุษยชนสำหรับธุรกิจ

ตามกรอบงานขององค์การสหประชาชาติ ในการคุ้มครอง เคารพ และเยียวยา

หลักการชี้แนะ เรื่อง

สิทธิมนุษยชนสำหรับธุรกิจ

ตามกรอบงานขององค์การสหประชาชาติ
ในการคุ้มครอง เคารพ และเยียวยา

คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ

ลิขสิทธิ์ © 2011 United Nations for the English edition
© 2014 United Nations for the Thai edition
All rights reserved worldwide

ISBN 978-616-7213-25-5

จำนวน ๒,๐๐๐ เล่ม

พิมพ์ครั้งที่ ๑ ตุลาคม ๒๕๕๗

ที่ปรึกษา ศาสตราจารย์อมรา พงศาพิชญ์

คณะผู้จัดทำ ศาสตราจารย์พิชัยศักดิ์ หรยางกูร
เจษฎา ไชยคุปต์
อัญชลี ศุภสกุลชัย

ประสานงาน สำนักสิทธิมนุษยชนระหว่างประเทศ
สำนักวิจัยและวิชาการ

จัดพิมพ์โดย สำนักงานคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ
ศูนย์ราชการเฉลิมพระเกียรติ ๘๐ พรรษา
อาคารรัฐประศาสนภักดี ชั้น ๖-๗
ถนนแจ้งวัฒนะ แขวงทุ่งสองห้อง เขตหลักสี่ กรุงเทพฯ ๑๐๒๑๐
โทรศัพท์ ๐๒ ๑๔๑ ๓๘๐๐, ๐๒ ๑๔๑ ๓๐๐๐
โทรสาร ๐๒ ๑๔๓ ๙๕๖๔
สายด่วน ๑๓๗๗
E-mail : promotenetwork@nhrc.or.th
Website : http://www.nhrc.or.th

พิมพ์ที่ บริษัท คลาสิคสแกน จำกัด
๔๖๙ พระราม ๓ แขวงบางโคล่ เขตบางคอแหลม กทม. ๑๐๑๒๐

สารบัญ

คำนำ ๕

ภาคที่ ๑ ๙

ความเป็นมา

ภาคที่ ๒ ๑๙

หลักการชี้แนะ เรื่อง สิทธิมนุษยชนสำหรับธุรกิจ
ตามกรอบงานของสหประชาชาติ
ในการคุ้มครอง เคารพและเยียวยา
เพื่อให้เกิดการปฏิบัติอย่างจริงจัง

ส่วนที่ ๑	หน้าที่ของรัฐในการปกป้องคุ้มครองสิทธิมนุษยชน (The State duty to protect human rights)	๒๓
	ก. หลักการพื้นฐาน	๒๓
	ข. หลักการในการดำเนินการ	๒๕

ส่วนที่ ๒	ความรับผิดชอบของภาคธุรกิจในการเคารพหลักสิทธิมนุษยชน (The corporate responsibility to respect human rights)	๓๘
	ก. หลักการพื้นฐาน	๓๘
	ข. หลักการในการดำเนินการ	๔๓
ส่วนที่ ๓	การเข้าถึงการเยียวยา (Access to remedy)	๕๙
	ก. หลักการพื้นฐาน	๕๙
	ข. หลักการในการดำเนินการ	๖๑

คำนำ

ในช่วงปี ค.ศ. ๒๐๐๕–๒๐๑๑ เลขาธิการสหประชาชาติ Kofi Annan ได้แต่งตั้ง Prof. John Ruggie จากมหาวิทยาลัย Harvard เป็นผู้แทนพิเศษของเลขาธิการสหประชาชาติ เพื่อศึกษาเรื่องสิทธิมนุษยชนและธุรกิจข้ามชาติ หลังจากได้รับคำร้องเรียนเรื่องผลกระทบทางลบของธุรกิจข้ามชาติต่อสภาพแวดล้อม และประชากรรอบข้าง โดยเฉพาะอย่างยิ่ง การลงทุนของธุรกิจข้ามชาติของฝ่ายทุนจากต่างประเทศที่ได้ประโยชน์จากทรัพยากรธรรมชาติใต้ดิน ในขณะที่ประชากรผู้อาศัยอยู่รอบสถานประกอบการ ซึ่งน่าจะมีสิทธิที่จะเป็นเจ้าของทรัพยากรมากกว่ากลายเป็นผู้ได้รับผลกระทบ รายงานฉบับแรกเป็นรายงานที่เรียกกันว่า Ruggie Report เป็นผลของการทำงานใน ๓ ปีแรก (ค.ศ.๒๐๐๕–๒๐๐๗/๒๐๐๘) จากนั้น เลขาธิการสหประชาชาติ Kofi Annan

ได้ขยายเวลาอีก ๓ ปี (ค.ศ. ๒๐๐๘–๒๐๑๑) ให้ Prof. John Ruggie ทำงานเพิ่มเติมเพื่อจัดทำเป็นเอกสารกรอบงานสหประชาชาติ (UN Framework) เมื่อได้รับรายงานจาก Prof. John Ruggie แล้ว สหประชาชาติได้รับรองในการประชุมใหญ่สามัญของคณะมนตรีสิทธิมนุษยชน ครั้งที่ ๑๗ และเผยแพร่เป็นเอกสาร เลขที่ A/HRC/17/31 เมื่อวันที่ ๒๑ มีนาคม ค.ศ. ๒๐๑๑

คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติเล็งเห็นความสำคัญของเอกสารฉบับนี้ และได้มอบหมายให้ ศจ. พิชัยศักดิ์ หรยางกูร เป็นผู้แปลและเรียบเรียง โดยแปลเอกสาร เลขที่ A/HRC/17/31 ซึ่งเป็นรายงานของ Prof. John Ruggie ผู้แทนพิเศษของเลขาธิการสหประชาชาติ ในประเด็นเรื่องสิทธิมนุษยชนและบริษัทข้ามชาติและธุรกิจอื่นๆ เอกสารฉบับภาษาไทยมี ๒ ภาค

ภาคแรก คือ ความเป็นมาที่นำไปสู่การศึกษาเรื่องธุรกิจและสิทธิมนุษยชนของสหประชาชาติ และ

ภาคที่สอง คือ กรอบงาน “คุ้มครอง เคารพ และเยียวยา” ของสหประชาชาติ

เนื้อหาในภาคที่ ๒ ปรากฏเป็นภาคผนวกของเอกสารของคณะมนตรีสิทธิมนุษยชนของสหประชาชาติ เลขที่ A/HRC/17/31 ที่ใช้ชื่อว่า Guiding Principles on Implementing the UN Protect, Respect, Remedy Framework for Business and Human Rights อย่างไรก็ดี ในการจัดทำเอกสารฉบับภาษาไทย คณะผู้จัดทำเอกสารเห็นว่า เนื่องจากเนื้อหาส่วนที่ชื่อว่า หลักการชี้แนะในการนำกรอบงาน “คุ้มครอง เคารพ และเยียวยา” ของสหประชาชาติไปใช้ให้ได้อย่างจริงจัง เป็นเนื้อหาหลักที่ควรได้รับการเผยแพร่ เอกสารฉบับภาษาไทยจึงไม่ใช้คำว่า ***ภาคผนวก*** เพราะจะเป็นการสื่อสารว่า ***ไม่ใช่เนื้อหาหลัก*** และได้กำหนดให้เป็นเนื้อหา ภาคที่ ๒ ซึ่งเป็นเนื้อหาหลักของเอกสาร การริเริ่มที่สำคัญที่สุดของงานชิ้นนี้ คือ การนำเสนอคำว่า ***Human Rights Due Diligence*** ซึ่งคณะผู้จัดทำใช้ภาษาไทยว่า ***“การเฝ้าระวังด้านสิทธิมนุษยชนอย่างจริงจัง”*** และหวังว่า วลีนี้จะได้รับการตอบสนองและเป็นที่ยอมรับในสังคมไทยต่อไป

ในปี ค.ศ. ๒๐๐๖ สหประชาชาติได้ยกสถานะขององค์กรด้านสิทธิมนุษยชนขององค์การสหประชาชาติ จาก คณะกรรมาธิการสิทธิมนุษยชน เป็น คณะมนตรีสิทธิมนุษยชน เทียบเท่ากับคณะมนตรีความมั่นคง และคณะมนตรีเศรษฐกิจสังคมของสหประชาชาติ ในเอกสารฉบับนี้จึงใช้ชื่อเรียก องค์กรด้านสิทธิมนุษยชนของสหประชาชาติต่างกัน ถ้าเป็นเหตุการณ์ก่อนปี ค.ศ. ๒๐๐๖ จะใช้คำว่า **"คณะกรรมาธิการสิทธิมนุษยชน"** แต่ถ้าเกิดขึ้นหลังปี ค.ศ. ๒๐๐๖ จะใช้ชื่อว่า **"คณะมนตรีสิทธิมนุษยชน"**

ทั้งนี้ เพื่อความกะทัดรัด ความสะดวกในการเผยแพร่และใช้ประโยชน์ คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติได้จัดทำเอกสารใน ๒ ลักษณะ คือ เอกสารที่ตีพิมพ์เป็นรูปเล่ม และเอกสารอิเล็กทรอนิกส์ เพื่อให้ผู้ที่สนใจสามารถค้นคว้าข้อมูลได้ทางเว็บไซต์ของสำนักงานคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ ทาง www.nhrc.or.th เช่นเดียวกับต้นฉบับภาษาอังกฤษ

(ศาสตราจารย์อมรา พงศาพิชญ์)
ประธานกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ

ภาคที่ ๑

ความเป็นมา

๑. ประเด็นเรื่องสิทธิมนุษยชนสำหรับธุรกิจ ได้มีการปลูกฝังอย่างถาวรในวาระว่าด้วยนโยบายระดับโลก ตั้งแต่ทศวรรษ ๑๙๙๐ สะท้อนให้เห็นถึงการขยายตัวของภาคธุรกิจไปทั่วโลกอย่างมากในเวลานั้น ควบคู่ไปกับการขยายตัวของกิจกรรมทางเศรษฐกิจระหว่างประเทศ บรรดาพัฒนาการเหล่านี้ได้ทำให้สังคมเกิดความตระหนักมากขึ้นถึงผลกระทบของธุรกิจที่มีต่อสิทธิมนุษยชน และพัฒนาการดังกล่าวทำให้สหประชาชาติหันมาให้ความสำคัญกับเรื่องนี้มากขึ้น

๒. การริเริ่มที่มีฐานมาจากสหประชาชาติแต่แรกเริ่มประการหนึ่ง ก็คือ เอกสารที่ใช้ชื่อว่า “บรรทัดฐานต่างๆ ของบริษัทข้ามชาติและองค์กรธุรกิจอื่น” ซึ่งร่างขึ้นโดยหน่วยงานผู้เชี่ยวชาญระดับรองของคณะกรรมาธิการสิทธิมนุษยชนในสมัยนั้น โดยเนื้อหาหลักของงานชิ้นนี้มุ่งกำหนดให้องค์กรธุรกิจมีหน้าที่ในด้านสิทธิมนุษยชนในระดับเดียวกับที่รัฐได้ยอมรับไว้ให้เป็นหน้าที่ของรัฐภายใต้สนธิสัญญาที่รัฐได้ให้สัตยาบัน คือ “มุ่งส่งเสริมให้เกิดการเคารพ ประกันการเคารพ และคุ้มครองสิทธิมนุษยชนอย่างมั่นคง”

๓. ข้อเสนอนี้ได้ก่อให้เกิดการถกเถียงกันอย่างมากระหว่างประชาคมธุรกิจและกลุ่มผู้สนับสนุนสิทธิมนุษยชน โดยได้รับการสนับสนุนจากรัฐบาลต่างๆ เพียงเล็กน้อย คณะกรรมาธิการสิทธิมนุษยชนของสหประชาชาติเองก็เอนเอียงไปในทางที่จะไม่ดำเนินการใดๆ กับข้อเสนอแนะนั้น แต่ใน ปี ค.ศ. ๒๐๐๕ เลขาธิการสหประชาชาติกลับมามอบหมายให้ผู้แทนพิเศษของเลขาธิการสหประชาชาติเริ่มกระบวนการใหม่ในประเด็น

สิทธิมนุษยชนและบริษัทข้ามชาติกับองค์กรธุรกิจอื่นๆ และได้มอบหมายให้ผู้แทนพิเศษฯ จัดทำรายงานขึ้นมา รายงานฉบับนี้เป็นรายงานฉบับสุดท้ายของผู้แทนพิเศษของเลขาธิการสหประชาชาติ

๔. งานของผู้แทนพิเศษฯ ดำเนินไปเป็น ๓ ระยะ สะท้อนถึงที่มาของงานมอบหมายที่ยังมีการโต้แย้งกันอยู่ ระยะแรกของงานมีกำหนดเวลาเพียงสองปี และงานส่วนนี้ส่วนใหญ่มุ่งที่จะค้นหามาตรฐานและวิธีปฏิบัติที่มีความชัดเจน ในปี ค.ศ. ๒๐๐๕ ผู้มีส่วนได้เสียในเครือข่ายของธุรกิจและสิทธิมนุษยชนยังมีองค์ความรู้ในเรื่องนี้น้อยมาก ดังนั้น ผู้แทนพิเศษฯ จึงได้เริ่มโครงการที่มีขอบเขตค่อนข้างกว้าง โดยการวิจัยอย่างเป็นระบบ มีเอกสารจำนวนหลายพันหน้าที่สามารถเข้าถึงได้ทางเว็บไซต์ซึ่งมีอยู่ในฐานข้อมูลของเขา (http://www.business-humanrights.org/Special Rep.Portal/Home) แสดงรายละเอียดพื้นที่และรูปแบบของการละเมิดสิทธิมนุษยชนที่ได้มีการกล่าวหาว่า องค์กรธุรกิจต่างๆ ได้กระทำก่อให้เกิดมาตรฐานของกฎหมายสิทธิมนุษยชนระหว่างประเทศ และกฎหมายอาญาระหว่างประเทศ และเกิดวิธีปฏิบัติต่างๆ ของรัฐและองค์กรธุรกิจ คำอธิบายในเรื่องสนธิสัญญาต่างๆ ขององค์การสหประชาชาติว่าด้วยหน้าที่ของรัฐเกี่ยวกับการละเมิดสิทธิมนุษยชนที่เกี่ยวข้องกับธุรกิจ ผลที่ตามมาของข้อตกลงการค้าการลงทุนและกฎหมายของภาคธุรกิจกับการกำกับหลักทรัพย์ที่มีต่อนโยบายด้านสิทธิมนุษยชน ทั้งของรัฐและองค์กรธุรกิจและเรื่องอื่นที่เกี่ยวข้อง งานวิจัยนี้ได้เผยแพร่ต่อคณะมนตรีสิทธิมนุษยชน โดยมีการปูพื้นฐานที่กว้างขึ้น และมีข้อเท็จจริงที่อ้างอิงได้ เพื่อให้มีการปรึกษาหารือกันต่อไปในเรื่องธุรกิจกับสิทธิมนุษยชน โดยได้นำเสนอไว้ในหลักการชี้แนะฯ ที่อยู่ในภาคผนวก (ภาคที่สอง) ของรายงานฉบับนี้

๕. ในปี ค.ศ. ๒๐๐๗ คณะมนตรีสิทธิมนุษยชนได้ขยายระยะเวลาในการทำงานของผู้แทนพิเศษฯ จากเดิม ๒ ปี ออกไปอีกหนึ่งปี เพื่อเชิญชวนให้ผู้แทนพิเศษฯ จัดทำข้อเสนอแนะ จึงนับเป็นระยะที่สองของงานที่มอบหมาย ผู้แทนพิเศษฯ ได้ตั้งข้อสังเกตว่ามีการริเริ่มหลายประการทั้งด้านมหาชนและด้านเอกชน ซึ่งได้กล่าวถึงธุรกิจกับสิทธิมนุษยชน แต่ไม่มีการริเริ่มใดที่นำไปสู่การเปลี่ยนแปลงอย่างขนานใหญ่ต่อกลไกธุรกิจได้อย่างแท้จริง การริเริ่มเหล่านี้ยังปรากฏเป็นเรื่องเล็กน้อยและไม่เป็นระบบ เหตุผลประการหนึ่ง ก็คือ การขาดจุดศูนย์รวมที่มีอำนาจเพียงพอ ดังนั้นในเดือนมิถุนายน ปี ค.ศ. ๒๐๐๘ ผู้แทนพิเศษฯ ได้มีข้อแนะนำเพียงประการเดียว คือ ให้คณะมนตรีสิทธิมนุษยชนสนับสนุนกรอบงานในการคุ้มครอง เคารพและเยียวยาที่ผู้แทนพิเศษได้พัฒนาขึ้นจากการวิจัยและการปรึกษาหารือเป็นเวลา ๓ ปี ในปี ค.ศ. ๒๐๐๘ คณะมนตรีสิทธิมนุษยชนก็ได้ให้การสนับสนุนโดยมีมติเอกฉันท์ “เห็นชอบ” กรอบงาน ตามข้อมติ ๘/๗ (มติที่ ๘ ในสมัยประชุมที่ ๗) มีผลให้เกิดกลไกการประสานงานในเรื่องธุรกิจและสิทธิมนุษยชนที่ไม่เคยมีมาก่อน

๖. กรอบงานดังกล่าวตั้งอยู่บนเสาหลัก ๓ ต้น

เสาหลักแรก คือ

หน้าที่ของรัฐในการคุ้มครองประชาชนให้ปลอดจากการถูกละเมิดสิทธิมนุษยชนที่กระทำโดยบุคคล รวมทั้งองค์กรธุรกิจ ทั้งนี้ โดยอาศัยนโยบายการควบคุม และการพิจารณาตัดสินคดีที่เหมาะสม

เสาหลักที่สอง คือ

ความรับผิดชอบขององค์กรธุรกิจในการเคารพต่อหลักสิทธิมนุษยชน

ที่หมายความว่าองค์กรธุรกิจควรใช้ความระมัดระวังตามควรเพื่อหลีกเลี่ยงการละเมิดสิทธิของผู้อื่นและเพื่อใส่ใจในผลทางลบที่ตามมาที่องค์กรธุรกิจเข้าไปเกี่ยวข้อง

เสาหลักที่สาม คือ

การที่ผู้ถูกละเมิดสิทธิมนุษยชนต้องเข้าถึงการเยียวยาที่มีประสิทธิผลได้มากขึ้น ไม่ว่าเป็นการเยียวยาในทางศาลหรือไม่ใช่ศาล

เสาหลักแต่ละต้นเป็นส่วนประกอบอันมีสาระสำคัญในมาตรการต่างๆ เพื่อเยียวยาและป้องกันในระบบอันมีพลวัตและเกี่ยวข้องซึ่งกันและกัน กล่าวคือ ในระบอบสิทธิมนุษยชนระหว่างประเทศ รัฐมีพันธกรณีที่จะต้องปฏิบัติตามกติการะหว่างประเทศว่าด้วยสิทธิมนุษยชน องค์กรธุรกิจมีความรับผิดชอบในการเคารพหลักสิทธิมนุษยชน เพราะสังคมคาดหมายว่าภาคธุรกิจต้องมีความตระหนักในเรื่องนี้ รวมทั้งการเข้าถึงการเยียวยาด้วย เพราะแม้จะได้ใช้ความพยายามร่วมมือกันอย่างที่สุด ก็ยังไม่สามารถป้องกันการปฏิบัติไม่ชอบต่างๆ ได้

๗. นอกเหนือจากคณะมนตรีสิทธิมนุษยชนแล้ว กรอบงานยังได้รับความเห็นชอบหรือใช้โดยรัฐบาล องค์กรธุรกิจ สมาคม องค์กรภาคประชาสังคม องค์กรของกลุ่มแรงงาน สถาบันสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ และผู้ลงทุน กรอบงานนี้ได้ร่างขึ้นโดยสถาบันพหุภาคีต่างๆ เป็นต้นว่า องค์การระหว่างประเทศที่ทำงานอย่างมีมาตรฐาน และองค์การเพื่อความร่วมมือทางเศรษฐกิจและการพัฒนา (OECD) การริเริ่มขององค์การเหล่านั้นในขอบข่ายงานด้านธุรกิจกับสิทธิมนุษยชน กระบวนวิธีพิเศษอื่นๆ ขององค์การสหประชาชาติก็ได้กล่าวถึงกรอบงานนี้อย่างกว้างขวาง

๘. นอกจากประโยชน์ของกรอบงาน การหารือกันของบรรดาผู้เกี่ยวข้องจำนวนมากอย่างครอบคลุม เพื่อร่วมกันพิจารณางานที่ได้รับมอบหมายนี้ ย่อมมีส่วนช่วยให้กรอบงานได้รับการยอมรับในทางบวกอย่างกว้างขวางโดยมิต้องสงสัย ก่อนเดือนมกราคม ปี ค.ศ. ๒๐๑๑ ได้มีการประชุมหารือระหว่างประเทศ ๔๗ ครั้ง ในทุกทวีป และผู้แทนพิเศษฯ กับคณะทำงานได้ไปเยี่ยมสถานประกอบการและผู้เกี่ยวข้องในท้องถิ่นมากกว่า ๒๐ ประเทศ

๙. ในข้อมติ ที่ ๘/๗ ของการประชุมเมื่อปี ค.ศ. ๒๐๐๘ มติที่ ๘ ในการประชุม ครั้งที่ ๗ ที่ต้อนรับกรอบงาน “คุ้มครอง เคารพ และเยียวยา” คณะมนตรีฯ ได้ขยายภารกิจของผู้แทนพิเศษฯ ไปจนถึงเดือนมิถุนายน ค.ศ. ๒๐๑๑ และได้ขอให้ผู้แทนพิเศษฯ จัดหาวิธีการที่จะนำกรอบงานที่มีอยู่ไปสู่การปฏิบัติโดยจัดทำข้อเสนอแนะที่ชัดเจนและเป็นไปได้ในทางปฏิบัติสำหรับใช้เป็นภารกิจของงานระยะที่ ๓ ในระหว่างการแลกเปลี่ยนความคิดเห็น ในคราวสมัยประชุมคณะมนตรีสิทธิมนุษยชน ในเดือนมิถุนายน ค.ศ. ๒๐๑๐ บรรดาคณะผู้แทนต่างๆ ได้ตกลงกันว่า ข้อแนะนำควรจะปรากฏในรูปของหลักการชี้แนะเรื่องสิทธิมนุษยชนสำหรับธุรกิจ ซึ่งอยู่ในภาคผนวก (ภาคที่สอง) ของรายงานฉบับนี้

๑๐. คณะมนตรีสิทธิมนุษยชนได้ขอให้ผู้แทนพิเศษฯ ดำเนินการโดยอาศัยการวิจัยเป็นฐานและใช้วิธีการปรึกษาหารือ ซึ่งเป็นลักษณะงานที่ผู้แทนพิเศษฯ ได้ทำมาโดยตลอด ดังนั้น หลักการชี้แนะฯ จึงได้รับข้อมูล

จากการหารืออย่างกว้างขวางกับกลุ่มผู้มีส่วนได้เสีย ซึ่งรวมทั้งรัฐบาล องค์กรธุรกิจ ภาคประชาสังคม ผู้เชี่ยวชาญด้านกฎหมาย และนโยบายที่หลักการชี้แนะฯ เชื่อมโยงถึง รวมทั้ง สมาคม บุคคล และชุมชนที่ได้รับผลกระทบโดยตรงจากการดำเนินธุรกิจในส่วนต่างๆ ของโลก

๑๑. หลักการชี้แนะฯ บางประการได้รับการทดลองปฏิบัติระหว่างดำเนินการ ในการนำหลักการหรือเกณฑ์ที่มีประสิทธิภาพของกลไกที่ไม่ใช่กลไกทางศาล ในการจัดการกับความเดือดร้อนที่เกี่ยวข้องกับองค์กรธุรกิจและชุมชนที่องค์กรธุรกิจเข้าไปดำเนินการอยู่ในประเทศต่างๆ ได้มีการทดลองปฏิบัติใน ๕ ภาคส่วน การใช้งานได้ของหลักการชี้แนะในเรื่องสิทธิมนุษยชน ในบทที่ว่าด้วยการเฝ้าระวังด้านสิทธิมนุษยชนอย่างจริงจังเป็นผลของการทดลองทำเป็นการภายใน ในองค์กรธุรกิจอีก ๑๐ แห่ง และได้มีการหารือกับผู้ประกอบวิชาชีพทางกฎหมายธุรกิจ จากกว่า ๒๐ ประเทศ ประกอบด้วยผู้ชำนาญการกว่า ๔๐ สาขาวิชา หลักการชี้แนะฯ ได้กล่าวถึง การที่รัฐบาลควรกำหนดมาตรการป้องกันมิให้องค์กรธุรกิจเข้าไปละเมิดสิทธิมนุษยชน ซึ่งมักเกิดขึ้นในพื้นที่ที่มีความขัดแย้งบ่อยครั้ง โดยหลักการเหล่านี้เกิดจากการพูดคุย การประชุมเชิงปฏิบัติการกับเจ้าหน้าที่จากหลายส่วนงาน จากหลายประเทศ โดยอาศัยสถานการณ์หรือเหตุการณ์ ซึ่งเจ้าหน้าที่เหล่านั้นมีประสบการณ์จริงในทางปฏิบัติในการจัดการกับภาวะท้าทายเหล่านี้ กล่าวโดยย่อ หลักการชี้แนะฯ มีจุดมุ่งหมายไม่เพียงแต่เป็นคำแนะนำที่เป็นไปได้ แต่ยังเป็นคำแนะนำที่ได้นำไปใช้แล้วและเกิดผลสัมฤทธิ์

๑๒. ยิ่งไปกว่านั้น เนื้อความของหลักการชี้แนะฯ ได้ผ่านการปรึกษาหารืออย่างกว้างขวาง โดยในเดือนตุลาคม ๒๐๑๐ ได้มีการพิจารณาเค้าโครงร่างที่มีรายละเอียดของการประชุมที่จัดเป็นการเฉพาะในเรื่องนี้หลายครั้งกับคณะผู้แทนในคณะมนตรีสิทธิมนุษยชน องค์กรธุรกิจกับสมาคมธุรกิจ และกลุ่มประชาสังคมต่างๆ เอกสารเดียวกันนี้ได้นำเสนอต่อที่ประชุมประจำปีของคณะกรรมาธิการประสานงานนานาชาติของสถาบันสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ เพื่อรับฟังทัศนะที่หลากหลาย ผู้แทนพิเศษฯ ได้จัดทำร่างเอกสารฉบับเต็มของหลักการชี้แนะฯ และคำอธิบาย ซึ่งได้ส่งให้แก่ประเทศสมาชิกทุกประเทศ เมื่อวันที่ ๒๒ พฤศจิกายน ๒๐๑๐ และได้นำเสนอข้อมูลผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์ เพื่อให้สาธารณชนได้วิจารณ์ จนถึงวันที่ ๓๑ มกราคม ๒๐๑๑ การปรึกษาหารือผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์ได้ดึงดูดให้มีผู้เข้ามาเยี่ยมชม ๓,๕๗๖ ราย จาก ๑๒๐ ประเทศ มีข้อเสนอเป็นลายลักษณ์อักษร ๑๐๐ ฉบับ ที่ส่งตรงมายังผู้แทนพิเศษฯ รวมทั้งข้อเสนอของรัฐบาลต่างๆ นอกจากนี้ ยังได้นำร่างหลักการชี้แนะฯ ไปหารือกันในการประชุมผู้เชี่ยวชาญและผู้มีส่วนได้เสียกลุ่มต่างๆ รวมทั้งในการประชุมวาระหนึ่งของคณะผู้แทนประจำคณะมนตรีสิทธิมนุษยชน ซึ่งการประชุมทั้งสองครั้งได้จัดขึ้นในเดือนมกราคม ปี ค.ศ. ๒๐๑๑ โดยเอกสารร่างสุดท้ายที่นำเสนอต่อคณะมนตรีสิทธิมนุษยชนเป็นผลที่มาจากกระบวนการที่ครอบคลุมทุกกลุ่มอย่างกว้างขวาง

๑๓. หลักการชี้แนะฯ เหล่านี้ทำหน้าที่ใด และควรนำไปปฏิบัติอย่างไร การให้การรับรองของคณะมนตรีสิทธิมนุษยชนที่ให้แก่หลักการชี้แนะฯ นั้น ไม่อาจทำให้การเผชิญหน้าระหว่างธุรกิจกับสิทธิมนุษยชน

สิ้นสุดลง แต่การให้การรับรองจะแสดงถึงส่วนสุดท้ายของการเริ่มต้น กล่าวคือ ได้ก่อให้เกิดฐานรากระดับโลกร่วมกันในการดำเนินการที่อาจใช้สร้างความก้าวหน้าสะสมทีละขั้น โดยไม่ได้ปิดกั้นพัฒนาการอื่นใดในระยะยาวที่น่าสนใจ

๑๔. การร่วมสร้างบรรทัดฐานของหลักการชี้แนะฯ ไม่ได้อยู่ที่การสร้างความรับผิดชอบหรือหน้าที่ใหม่ๆ ในทางกฎหมายระหว่างประเทศ แต่อยู่ที่การอธิบายความยุ่งยากของมาตรฐานและวิธีปฏิบัติที่มีอยู่ ไม่ว่าจะเป็นของรัฐหรือธุรกิจต่างๆ โดยเป็นเรื่องที่ทุกภาคส่วนต้องดำเนินการให้เป็นไปในแนวทางเดียวกัน อย่างมีตรรกะ ชี้ให้เห็นจุดที่ระบอบปัจจุบันขาดไปและจะปรับปรุงหลักการนี้ให้ดีขึ้นได้อย่างไร หลักการแต่ละข้อประกอบด้วยคำอธิบายซึ่งทำให้เห็นชัดขึ้น ทั้งในเรื่องความหมายและปัญหา

๑๕. ในขณะเดียวกัน หลักการชี้แนะฯ นั้น ไม่ได้มุ่งให้เป็นชุดเครื่องมือที่หยิบมาใช้ได้เลย แม้ว่าจะเป็นหลักการที่ใช้ได้ทั่วไป แต่วิธีการที่จะได้มาซึ่งหลักการเหล่านี้ย่อมสะท้อนถึงข้อเท็จจริงที่ว่า เราอยู่ในโลกที่มีสมาชิกสหประชาชาติ ๑๗๒ ประเทศ (ข้อมูลเมื่อปี พ.ศ.๒๕๑๑) มีองค์กรธุรกิจข้ามชาติ ๘๐,๐๐๐ แห่ง ซึ่งมีบริษัทในเครือมากเป็นอีก ๑๐ เท่า และยังมีหน่วยธุรกิจแห่งชาติอีกนับล้าน ส่วนมากเป็นองค์กรธุรกิจขนาดเล็กและขนาดกลาง ดังนั้น เมื่อมาถึงขั้นตอนที่จะนำไปสู่แนวทางปฏิบัติตามหลักการคงใช้มาตรฐานเดียวไม่ได้

๑๖. ผู้แทนพิเศษฯ ได้รับเกียรติในการนำเสนอหลักการชี้แนะฯ เหล่านี้ให้แก่คณะมนตรีสิทธิมนุษยชน ในการนำเสนอนี้ ผู้แทนพิเศษฯ ปรารถนาที่จะแสดงให้เห็นถึงการมีส่วนร่วมเป็นพิเศษของปัจเจกชน กลุ่ม และสถาบันจำนวนมากทั่วโลก ซึ่งเป็นตัวแทนของภาคส่วนต่างๆ ของสังคม และภาคอุตสาหกรรม ซึ่งได้อุทิศเวลาให้กับการแบ่งปันประสบการณ์ของพวกเขาอย่างเปิดเผยและไม่มีข้อจำกัด มีการอภิปรายทางเลือกต่างๆ อย่างจริงจัง และเขาเหล่านั้นได้มาร่วมกันก่อเป็นขบวนการระดับโลกที่มาจากทุกแหล่ง เพื่อสนับสนุนให้งานที่ได้รับมอบหมายนี้สำเร็จลุล่วงไปด้วยดี กล่าวคือ จัดทำหลักการชี้แนะฯ ที่ใช้ได้ทั่วโลก อีกทั้งเป็นจริงในทางปฏิบัติในการป้องกันและการเยียวยาในเรื่องที่อาจมีผลกระทบต่อสิทธิมนุษยชนที่เกี่ยวข้องกับธุรกิจ

ภาคที่ ๒

หลักการชี้แนะ เรื่อง สิทธิมนุษยชนสำหรับธุรกิจ ตามกรอบงานของสหประชาชาติ ในการคุ้มครอง เคารพ และเยียวยา เพื่อให้เกิดการปฏิบัติอย่างจริงจัง

หลักการทั่วไป

หลักการทั่วไปนี้ได้ให้การรับรองเกี่ยวกับ

ส่วนที่ ๑ หน้าที่ที่มีอยู่ของรัฐในการคุ้มครอง เคารพสิทธิมนุษยชน และเสรีภาพขั้นพื้นฐานของประชาชนอย่างสมบูรณ์

ส่วนที่ ๒ บทบาทขององค์กรธุรกิจ ในฐานะหน่วยชำนัญพิเศษของสังคมที่ต้องปฏิบัติตามกฎหมายที่เกี่ยวข้อง และต้องเคารพหลักสิทธิมนุษยชน

ส่วนที่ ๓ ความจำเป็นที่ต้องให้สิทธิและหน้าที่สอดคล้องกับการเยียวยาที่เหมาะสมและมีประสิทธิผล เมื่อมีการละเมิดสิทธิมนุษยชน

หลักการนี้ใช้ได้กับรัฐทุกรัฐและองค์กรธุรกิจทุกแห่ง ทั้งในระดับข้ามประเทศและระดับอื่น โดยไม่ต้องคำนึงถึง ขนาด ภาคส่วน ที่ตั้ง กรรมสิทธิ์ และโครงสร้างของบรรดาองค์กรธุรกิจเหล่านั้น

ควรทำความเข้าใจหลักการนี้ ในฐานะที่เป็นองค์รวมที่สอดคล้องกัน โดยพิจารณาถึงวัตถุประสงค์ของหลักการเหล่านี้ในการทำให้มาตรฐานและวิธีปฏิบัติในเรื่องธุรกิจกับสิทธิมนุษยชนดีขึ้น เพื่อที่จะได้บรรลุผลที่เป็นรูปธรรมสำหรับปัจเจกชนและชุมชนที่ได้รับผลกระทบ ซึ่งจะก่อให้เกิดโลกาภิวัตน์ที่ยั่งยืนในสังคม

ไม่มีข้อใดในหลักการนี้ ควรจะได้รับการพิจารณาว่าจะก่อให้เกิดหน้าที่ใหม่ตามกฎหมายระหว่างประเทศ หรือพิจารณาว่าจะจำกัดหรือบ่อนทำลายหน้าที่ตามกฎหมายในเรื่องสิทธิมนุษยชนอย่างใดๆ ที่รัฐได้ปฏิบัติ หรือต้องปฏิบัติตามกฎหมายระหว่างประเทศในเรื่องสิทธิมนุษยชน

หลักการชี้แนะเหล่านี้ควรจะได้รับการนำไปใช้ให้เกิดผลอย่างเต็มที่ในลักษณะที่ไม่เลือกปฏิบัติ โดยต้องใส่ใจเป็นพิเศษในเรื่องสิทธิและความต้องการตลอดจนสิ่งท้าทายที่เผชิญโดยปัจเจกชน รวมทั้งกลุ่ม หรือประชาชนที่อาจเสี่ยงต่อการถูกละเมิดสิทธิมนุษยชน ในฐานะที่กำลังจะตกอยู่ในอันตรายหรือถูกกันไปสู่ชายขอบ ทั้งนี้ ควรคำนึงถึงอันตรายที่หญิงและชายต้องเผชิญในลักษณะที่แตกต่างกัน

ส่วนที่ ๑ หน้าที่ของรัฐในการปกป้องคุ้มครองสิทธิมนุษยชน (The State duty to protect human rights)

ก. หลักการพื้นฐาน

๑. รัฐต้องคุ้มครองสิทธิมนุษยชนของประชาชนให้พ้นจากการกระทำที่ไม่ชอบภายในดินแดนของตน และ/หรือการกระทำของบุคคลภายนอก รวมถึงองค์กรธุรกิจในเขตอำนาจของตน การคุ้มครองกำหนดให้ใช้ขั้นตอนที่เหมาะสมในการป้องกัน สืบสวน ลงโทษ และเยียวยาผลของการกระทำที่ไม่ชอบ โดยใช้นโยบาย กฎหมาย ข้อบังคับ และการพิจารณาตัดสินคดีที่มีประสิทธิภาพ

คำอธิบาย

พันธะของรัฐในทางกฎหมายสิทธิมนุษยชนระหว่างประเทศ กำหนดให้รัฐต้องคุ้มครอง เคารพ และทำให้สิทธิมนุษยชนของปัจเจกชนในเขตแดนและเขตอำนาจของรัฐเกิดผลอย่างเต็มที่ รวมถึงหน้าที่ในการคุ้มครองให้ปลอดจากการกระทำไม่ชอบในทางสิทธิมนุษยชนที่ทำโดยฝ่ายต่างๆ รวมทั้งองค์กรธุรกิจ

หน้าที่ของรัฐในการคุ้มครองสิทธิมนุษยชนเป็นมาตรฐานในทางปฏิบัติ

ดังนั้น รัฐอาจไม่ต้องรับผิดชอบต่อการกระทำละเมิดสิทธิมนุษยชนที่กระทำโดยเอกชนโดยตรง แต่รัฐอาจละเมิดพันธะของตนตามกฎหมายสิทธิมนุษยชน

ระหว่างประเทศ ในกรณีที่การปฏิบัติไม่ชอบนั้นรัฐมีส่วนอยู่ด้วย หรือเมื่อรัฐละเลยในการใช้ขั้นตอนที่เหมาะสมเพื่อป้องกัน สอบสวน ลงโทษและเยียวยาการละเมิดสิทธิมนุษยชนของผู้กระทำภาคเอกชน ในขณะที่รัฐโดยทั่วไปมีวิธีการในการตัดสินใจเกี่ยวกับขั้นตอนเหล่านี้ รัฐควรจะพิจารณามาตรการทั้งหมดที่ทำได้ในการป้องกันและการเยียวยา รวมทั้งนโยบาย การออกกฎหมาย ข้อบังคับ และการดำเนินคดี อีกทั้งรัฐยังมีหน้าที่ในการคุ้มครองและส่งเสริมหลักนิติธรรมในการปกครอง รวมถึงการใช้มาตรการเพื่อประกันความเท่าเทียมในทางกฎหมาย ความเป็นธรรมในการใช้กฎหมายและจัดให้มีความรับผิดชอบอย่างเพียงพอ การบังคับใช้กฎหมายอย่างเท่าเทียมและสม่ำเสมอ และความโปร่งใสในกระบวนวิธีและกระบวนการยุติธรรม

ส่วนที่สองนี้เน้นที่มาตรการป้องกันต่างๆ ในขณะที่ส่วนที่สาม จะกำหนดมาตรการเยียวยาต่างๆ

๒. รัฐต้องกำหนดความคาดหวังต่อองค์กรธุรกิจที่ตั้งอยู่ในดินแดน หรือเขตอำนาจของรัฐ ว่าจะต้องมีการดำเนินการที่เคารพหลักสิทธิมนุษยชน ในการดำเนินธุรกิจ

คำอธิบาย

ในปัจจุบันโดยทั่วไป รัฐไม่ได้ถูกกำหนดโดยกฎหมายสิทธิมนุษยชนระหว่างประเทศให้ต้องควบคุมกิจกรรมข้ามพรมแดนของบรรดาธุรกิจที่ตั้งอยู่ในดินแดนหรือเขตอำนาจของตน และก็ไม่ได้มีข้อห้ามไม่ให้ทำเช่นนั้น เว้นแต่ว่ามีอำนาจทางกฎหมายอันเป็นที่ยอมรับ พันธกรณีด้านสิทธิมนุษยชนระหว่างประเทศบางฉบับได้เสนอว่า รัฐที่องค์กรธุรกิจจดทะเบียนควรมีมาตรการป้องกันการละเมิดสิทธิมนุษยชนในต่างประเทศที่องค์กรธุรกิจนั้นไปลงทุน

มีเหตุผลในทางนโยบายอันสำคัญที่จะให้รัฐที่ภาคธุรกิจจดทะเบียน กำหนดอย่างชัดแจ้งในเรื่องการคาดหวังว่า องค์กรธุรกิจจะเคารพสิทธิมนุษยชนในต่างแดน โดยเฉพาะอย่างยิ่ง เมื่อรัฐเองเกี่ยวข้องในเรื่องการสนับสนุนองค์กรธุรกิจเหล่านั้น เหตุผลเหล่านี้รวมถึงการประกันว่าองค์กรธุรกิจนั้นจะให้ข้อมูลข่าวสารที่เข้าใจง่ายและไม่ขัดแย้งกันต่อสาธารณชน เพื่อให้ประชาชนสามารถคาดเดาสถานการณ์ได้ และการสงวนรักษาชื่อเสียงของรัฐเอง

รัฐอาจใช้วิธีการหลายอย่างในเรื่องนี้ บางครั้งอาจเป็นมาตรการภายในโดยให้มีผลในต่างประเทศด้วย ตัวอย่างต่างๆ รวมถึงข้อกำหนดให้บริษัท “แม่” ต้องรายงานการดำเนินงานของธุรกิจที่มีอยู่ทั่วโลก เอกสารกฎหมายพหุภาคีในเรื่องที่ควรจะมี เป็นต้นว่า แนวปฏิบัติขององค์การเพื่อความร่วมมือทางเศรษฐกิจและการพัฒนา (OECD) และมาตรการการกระทำที่กำหนดโดยสถาบันต่างๆ ที่สนับสนุนการลงทุนในต่างประเทศ วิธีการอื่นซึ่งนำไปสู่การออกกฎหมายและการบังคับใช้กฎหมายนอกดินแดน การเช่นนี้รวมถึงกระบวนการยุติธรรมทางอาญาที่ยอมให้ฟ้องร้องโดยอาศัยสัญชาติของผู้กระทำผิด ไม่ว่าการกระทำผิดนั้นจะเกิดขึ้นที่ใด ปัจจัยหลายประการอาจมีส่วนนำไปสู่ความมีเหตุผลที่ควรจะเป็นและที่เป็นจริงของการกระทำของรัฐ ตัวอย่างเช่น การกระทำเหล่านั้นมีปรากฏในข้อตกลงพหุภาคีหรือไม่

ข. หลักการในการดำเนินการ

หน้าที่โดยทั่วไปของรัฐในเรื่องการควบคุมกับหน้าที่ตามนโยบาย

๓. ในการทำหน้าที่ของรัฐในการคุ้มครองสิทธิมนุษยชน รัฐควรดำเนินการ ดังนี้

(ก) บังคับใช้กฎหมายที่มุ่งหรือมีผลกำหนดให้องค์กรธุรกิจเคารพสิทธิมนุษยชนและกำหนดให้องค์กรธุรกิจประเมินความเพียงพอของกฎหมายที่เกี่ยวข้อง และจัดการกับช่องว่างที่ปรากฏ

(ข) ประกันว่ากฎหมายและนโยบายของรัฐที่เกี่ยวกับการก่อตั้งและการดำเนินการขององค์กรธุรกิจ เช่น กฎหมายธุรกิจต้องไม่เป็นอุปสรรค แต่ต้องส่งเสริมให้เกิดการเคารพหลักสิทธิมนุษยชน

(ค) จัดให้มีแนวปฏิบัติที่มีประสิทธิผลแก่องค์กรธุรกิจในเรื่องวิธีการเคารพหลักสิทธิมนุษยชน ตลอดการดำเนินการขององค์กรธุรกิจ

(ง) สนับสนุนองค์กรธุรกิจให้กำหนดวิธีการรับมือกับผลกระทบด้านสิทธิมนุษยชนอย่างชัดเจน ในสถานการณ์ที่เสี่ยงต่อการละเมิดสิทธิมนุษยชน

คำอธิบาย

รัฐไม่ควรมีสมมุติฐานว่า ภาคธุรกิจเลือกที่จะได้ประโยชน์จากการละเลยของรัฐเสมอไป และรัฐควรพิจารณามาตรการที่ผสมผสานกันอย่างเหมาะสม ทั้งระดับชาติกับระดับนานาชาติ ทั้งเชิงบังคับและสมัครใจ เพื่อเกื้อหนุนให้ภาคธุรกิจเคารพหลักสิทธิมนุษยชนมากขึ้น

ความล้มเหลวในการบังคับใช้กฎหมายที่มีอยู่ในการควบคุมโดยตรงหรือโดยอ้อมให้ภาคธุรกิจเคารพหลักสิทธิมนุษยชน มักจะเป็นช่องว่างในทางกฎหมายของการปฏิบัติของรัฐ กฎหมายเช่นว่านี้ อาจมีตั้งแต่การไม่เลือกปฏิบัติกับกฎหมายแรงงานไปจนถึงกฎหมายในเรื่องสิ่งแวดล้อม ทรัพย์สิน สิทธิความเป็นส่วนตัว และการต่อต้านการให้สินบน ดังนั้น จึงเป็นเรื่องสำคัญที่รัฐจะต้องพิจารณาว่ากฎหมายเช่นว่านั้นได้มีการบังคับใช้อย่างมีประสิทธิผลหรือไม่ ถ้าไม่ เหตุใดจึงเป็นเช่นนั้น และมีมาตรการใดที่อาจแก้สถานการณ์ได้อย่างมีเหตุมีผล

ในทำนองเดียวกัน รัฐต้องทบทวนว่ากฎหมายที่มีอยู่ครอบคลุมสถานการณ์ที่เปลี่ยนแปลงไปและนโยบายที่เกี่ยวข้องหรือไม่ รวมทั้งจัดให้มีภาวะแวดล้อมที่จูงใจให้ภาคธุรกิจเคารพหลักสิทธิมนุษยชน ตัวอย่างเช่น มีความชัดเจนมากขึ้นในกฎหมายกับนโยบายบางเรื่อง เช่น การควบคุมการเข้าถึงสิทธิในที่ดิน รวมทั้งสิทธิต่างๆ ในเรื่องกรรมสิทธิ์ หรือการใช้ที่ดิน ซึ่งจำเป็นต้องได้รับการคุ้มครอง ทั้งผู้มีสิทธิในที่ดินและองค์กรธุรกิจ

กฎหมายกับนโยบายที่ควบคุมการก่อตั้งและการดำเนินการขององค์กรธุรกิจ เป็นต้นว่า กฎหมายธุรกิจกับกฎหมายหลักทรัพย์และตลาดหลักทรัพย์ย่อมกำหนดรูปแบบของพฤติกรรมของธุรกิจโดยตรง กระนั้นก็ตาม ความเกี่ยวพันต่างๆ ทางด้านสิทธิมนุษยชนยังเป็นที่เข้าใจกันค่อนข้างน้อย เป็นต้นว่า ยังขาดความชัดเจนในเรื่องกฎหมายธุรกิจกับกฎหมายหลักทรัพย์และตลาดหลักทรัพย์ ในเรื่องที่องค์กรธุรกิจและเจ้าหน้าที่ขององค์กรธุรกิจอาจทำได้หรือจำเป็นต้องทำ กฎหมายและนโยบายในเรื่องนี้ควรจะกำหนดแนวปฏิบัติที่พอเพียงเพื่อทำให้องค์กรธุรกิจเคารพหลักสิทธิมนุษยชนได้ ทั้งนี้ โดยคำนึงถึงบทบาทของโครงสร้างธรรมาภิบาลขององค์กรธุรกิจที่มีอยู่แล้ว เป็นต้นว่า ในเรื่องกรรมการบริหารของบริษัท

แนวปฏิบัติที่ให้แก่องค์กรธุรกิจในเรื่องการเคารพหลักสิทธิมนุษยชนควรแสดงผลประกอบการและช่วยเผยแพร่ตัวอย่างวิธีปฏิบัติที่ดี ควรแนะนำวิธีการที่เหมาะสม รวมทั้งการเฝ้าระวังอย่างจริงจังในเรื่องสิทธิมนุษยชน และวิธีการที่จะพิจารณาอย่างมีประสิทธิภาพในประเด็นเพศสภาพ การเสี่ยงภัย หรือการตกอยู่ในภาวะถูกผลักให้ไปอยู่ที่ชายขอบ การรับรู้ถึงการท้าทายเฉพาะเรื่องที่อาจต้องเผชิญโดยชนพื้นเมืองดั้งเดิม สตรี ชนกลุ่มน้อยทางเชื้อชาติ ภาษา หรือศาสนา เด็ก ผู้พิการ และแรงงานอพยพและครอบครัว สถาบันสิทธิมนุษยชนแห่งชาติที่ปฏิบัติตามหลักการปารีส มีบทบาทสำคัญในการช่วยรัฐพิจารณาว่ากฎหมายที่เกี่ยวข้องนั้นสอดคล้องกับหน้าที่ตามหลัก

สิทธิมนุษยชนของรัฐ ได้มีการใช้บังคับอย่างมีประสิทธิผลและมีบทบาทสำคัญในการจัดให้มีแนวปฏิบัติในเรื่องสิทธิมนุษยชนให้แก่องค์กรธุรกิจและผู้กระทำการที่ไม่ใช่ภาครัฐ

การสื่อสารโดยองค์กรธุรกิจในการดำเนินการเรื่องผลกระทบด้านสิทธิมนุษยชน อาจมีได้ตั้งแต่การประสานอย่างไม่เป็นทางการกับผู้เกี่ยวข้องที่ได้รับผลกระทบไปจนถึงการรายงานอย่างเป็นทางการ การที่รัฐหนุน หรือในบางกรณีที่เหมาะสมถึงกับบังคับให้มีการสื่อสาร มีความสำคัญในการเกื้อหนุนให้องค์กรธุรกิจเคารพสิทธิมนุษยชน สิ่งจูงใจให้สื่อสารข้อมูลอย่างเพียงพอ อาจรวมไปถึงการมีบทบัญญัติเพื่อให้น้ำหนักแก่การรายงานโดยตนเอง ในเมื่อมีกระบวนพิจารณาในศาลยุติธรรมหรือในทางปกครอง การกำหนดให้มีการสื่อสารอาจจะเหมาะสมอย่างยิ่ง เมื่อสภาพของการดำเนินการทางธุรกิจหรือบริบทของการดำเนินการก่อให้เกิดความเสี่ยงต่อการละเมิดสิทธิมนุษยชน นโยบายหรือกฎหมายในเรื่องนี้สามารถช่วยทำให้เกิดความชัดเจนอย่างเป็นประโยชน์ในเรื่องที่ว่า ธุรกิจต้องทำเช่นไรในการสื่อสาร เพื่อช่วยประกันว่าการติดต่อสื่อสารนั้นจะมีลักษณะที่เข้าถึงได้และมีความแม่นยำ

บทกำหนดว่า อะไรจะนับเป็นการสื่อสารที่เพียงพอ ต้องคำนึงถึงภยันตรายที่การสื่อสารอาจมีผลกระทบต่อความปลอดภัยและความมั่นคงของปัจเจกชนกับสิ่งอำนวยความสะดวกต่างๆ คำนึงถึงการกำหนดอย่างชอบด้วยกฎหมายในเรื่องความลับทางการค้า อีกทั้งคำนึงถึงความแตกต่างกันของขนาดและโครงสร้างของสถานประกอบการด้วย

ข้อกำหนดการรายงานทางการเงินควรจะแจ้งชัดว่าผลกระทบด้านสิทธิมนุษยชนที่ตามมาในบางกรณีอาจจะเป็นสาระหรือมีความสำคัญต่อผลประกอบการทางเศรษฐกิจขององค์กรธุรกิจ

การเชื่อมโยงระหว่างรัฐกับธุรกิจ (The State - business nexus)

๔. รัฐควรใช้ขั้นตอนเพิ่มเติมเพื่อคุ้มครองสิทธิมนุษยชนให้พ้นจากการปฏิบัติไม่ชอบธรรมโดยองค์กรธุรกิจที่รัฐเป็นเจ้าของหรือควบคุมโดยตรง หรือที่ได้รับการสนับสนุนและบริการจากองค์กรของรัฐเป็นอย่างมาก เป็นต้นว่า หน่วยงานที่ได้สินเชื่อเพื่อการส่งออกและหน่วยงานของรัฐที่ให้การประกันการลงทุน หรือให้การค้ำประกันในการลงทุน ทั้งนี้ ในกรณีที่เหมาะสมก็รวมถึงการกำหนดให้มีการเฝ้าระวังด้านสิทธิมนุษยชนอย่างจริงจังด้วย

คำอธิบาย

นอกจากแต่ละรัฐจะมีหน้าที่หลักในการปกป้องคุ้มครองสิทธิมนุษยชนภายใต้กฎหมายสิทธิมนุษยชนระหว่างประเทศแล้ว รัฐภาคียังต้องรับผิดชอบในการดูแลระบอบสิทธิมนุษยชนระหว่างประเทศร่วมกัน เมื่อองค์กรธุรกิจได้รับการควบคุมโดยรัฐ หรือเมื่อการกระทำขององค์กรธุรกิจอาจจะนับว่าเป็นของรัฐโดยเหตุอย่างอื่น การกระทำการละเมิดสิทธิมนุษยชนโดยองค์กรธุรกิจอาจทำให้มีการละเมิดหน้าที่ในทางกฎหมายระหว่างประเทศของรัฐเอง ยิ่งองค์กรธุรกิจใกล้ชิดกับรัฐเท่าใด หรือว่าองค์กรธุรกิจต้องอาศัยอำนาจหน้าที่ทางกฎหมายหรือการสนับสนุนของผู้เสียภาษีมากเท่าใด ก็ยิ่งมีเหตุผลทางด้านนโยบายของรัฐมากขึ้นเท่านั้น เพื่อประกันว่าองค์กรธุรกิจนั้นเคารพสิทธิมนุษยชน

เมื่อรัฐเป็นเจ้าของหรือควบคุมองค์กรธุรกิจ รัฐย่อมมีช่องทางมากที่สุดภายใต้อำนาจของรัฐเองในการประกันว่า นโยบาย กฎหมาย และกฎข้อบังคับในเรื่องการเคารพสิทธิมนุษยชน จะได้รับการปฏิบัติอย่างเต็มที่ เนื่องจาก

ผู้บริหารระดับสูงมักรายงานต่อหน่วยงานของรัฐ และกระทรวง ทบวง กรม ที่เกี่ยวข้อง รัฐบาลจึงมีหน้าที่ในการเฝ้าระวังอย่างจริงจังและกว้างขวางยิ่งขึ้น โดยกำหนดให้มีการปฏิบัติตามการเฝ้าระวังด้านสิทธิมนุษยชนอย่างมีประสิทธิผล (องค์กรธุรกิจเหล่านี้ยังต้องมีความรับผิดชอบในการเคารพหลักสิทธิมนุษยชน ดังที่ได้กล่าวถึงในส่วนที่สอง)

หน่วยงานประเภทที่เชื่อมโยงกับรัฐอย่างเป็นทางการหรือไม่เป็นทางการ อาจให้การสนับสนุนและบริการแก่กิจกรรมทางธุรกิจ หน่วยงานเหล่านี้ รวมถึงหน่วยงานที่ให้สินเชื่อเพื่อการส่งออก หน่วยงานของรัฐที่ให้การประกันภัย หรือการค้ำประกันแก่การลงทุน หน่วยงานเพื่อการพัฒนา หรือสถาบันการเงินเพื่อการพัฒนา ในกรณีที่หน่วยงานเหล่านี้ไม่พิจารณาอย่างรอบคอบถึงผลกระทบทางลบที่จะเกิดขึ้น หรือที่น่าจะเกิดขึ้นในเรื่องสิทธิมนุษยชนจากการกระทำขององค์กรผู้รับประโยชน์ หน่วยงานเหล่านี้ปล่อยให้ตนเองตกอยู่ในภาวะเสี่ยงภัยในด้านชื่อเสียง การเงิน การเมือง หรือทางกฎหมาย เพราะได้สนับสนุนการเสี่ยงภัยเช่นว่านั้น และหน่วยงานเหล่านี้อาจมีความเสี่ยงที่จะทำให้มีการละเมิดสิทธิมนุษยชนเพิ่มขึ้น

รัฐควรกำหนดให้องค์กรธุรกิจที่เสี่ยงต่อการละเมิดสิทธิมนุษยชน มีการเฝ้าระวังอย่างจริงจัง ทั้งในธุรกิจที่ดำเนินการเองและธุรกิจที่จ้างผู้อื่นดำเนินการ การกำหนดให้มีการเฝ้าระวังด้านสิทธิมนุษยชน มีความจำเป็นในธุรกิจประเภทที่มีความเสี่ยงสูง

๕. รัฐควรกำกับดูแลอย่างเพียงพอ เพื่อทำตามหลักกฎหมายสิทธิมนุษยชนระหว่างประเทศ ในเรื่องการทำสัญญา หรือออกกฎหมาย ให้องค์กรธุรกิจจัดหาบริการที่อาจมีผลกระทบต่อสิทธิมนุษยชน

คำอธิบาย

รัฐไม่พ้นความรับผิดชอบตามกฎหมายสิทธิมนุษยชนระหว่างประเทศ เมื่อรัฐได้แปรรูปกิจการด้านบริการของรัฐที่อาจมีผลกระทบด้านสิทธิมนุษยชนให้เป็นเอกชน ความล้มเหลวของรัฐในการประกันว่าองค์กรธุรกิจที่ประกอบกิจการเช่นนั้น ทำงานในลักษณะที่สอดคล้องกับหน้าที่ของรัฐในด้านสิทธิมนุษยชน อาจก่อให้เกิดผลลัพธ์ตามมา ทั้งในด้านชื่อเสียง และความเสี่ยงที่จะถูกฟ้องร้องได้ด้วย สัญญาเกี่ยวกับการให้บริการที่เกี่ยวข้องก็ดี หรือกฎหมายที่บัญญัติที่ให้อำนาจไว้ก็ดี ควรสร้างความชัดเจนเกี่ยวกับการคาดหวังของรัฐที่ว่าองค์กรธุรกิจเหล่านี้มีหน้าที่ต้องเคารพหลักสิทธิมนุษยชน ทั้งนี้ โดยถือว่าเป็นขั้นตอนที่จำเป็นอย่างหนึ่งที่รัฐควรประกันว่า รัฐสามารถจะกำกับดูแลกิจการขององค์กรธุรกิจอย่างมีประสิทธิภาพ ทั้งนี้ รวมทั้งการจัดให้มีกลไกอิสระที่จะเฝ้าระวังและติดตามด้านสิทธิมนุษยชน

๖. รัฐควรส่งเสริมให้องค์กรธุรกิจที่รัฐร่วมทำธุรกรรมทางพาณิชย์เคารพหลักสิทธิมนุษยชนด้วย

คำอธิบาย

รัฐทำธุรกรรมทางพาณิชย์หลายอย่างกับองค์กรธุรกิจและมีไม่น้อยที่ทำผ่านกิจกรรมการจัดซื้อจัดจ้างของรัฐ การเช่นนี้ทำให้รัฐมีโอกาสอย่างมาก ไม่ว่าในฐานะที่รัฐทำตามลำพังหรือทำร่วมกับผู้อื่นในการส่งเสริมให้เกิดความตระหนักและการเคารพต่อหลักสิทธิมนุษยชน โดยองค์กรทางธุรกิจเหล่านั้น รวมทั้งการที่รัฐวางข้อกำหนดในสัญญาโดยคำนึงถึงหน้าที่ที่เกี่ยวข้องของรัฐตามกฎหมายของประเทศและกฎหมายระหว่างประเทศตามสมควร

สนับสนุนให้มีการเคารพต่อหลักสิทธิมนุษยชน ในพื้นที่ที่ได้รับผลกระทบจากความขัดแย้ง (Supporting business respect for human rights in conflict affected areas)

๗. เนื่องจากความเสี่ยงภัยที่เกิดการละเมิดสิทธิมนุษยชนอย่างร้ายแรงมีมากขึ้นในเรื่องที่ได้รับผลกระทบจากความขัดแย้ง รัฐควรช่วยประกันว่าองค์กรธุรกิจที่ดำเนินการภายใต้บริบทเช่นว่าจะไม่ไปเกี่ยวข้องกับการละเมิดสิทธิมนุษยชน ดังนี้

(ก) เข้าไปเกี่ยวข้องกับองค์กรธุรกิจตั้งแต่ระยะแรกเท่าที่จะทำได้ เพื่อช่วยองค์กรธุรกิจในการป้องกันและลดการเสี่ยงภัยที่เกี่ยวข้องกับเรื่องสิทธิมนุษยชนที่เกิดจากกิจการและความสัมพันธ์ทางธุรกิจขององค์กรธุรกิจ

(ข) จัดให้มีความช่วยเหลือที่เพียงพอแก่องค์กรธุรกิจในการประเมินและดูแลการเสี่ยงภัยที่มีมากขึ้นจากการปฏิบัติไม่ชอบ ให้ความสนใจเป็นพิเศษแก่การละเมิด ทั้งด้านเพศสภาพและด้านความรุนแรงทางเพศ

(ค) ปฏิเสธการเข้าถึงการสนับสนุนและบริการสาธารณะ รวมทั้งไม่ร่วมมือกับองค์กรธุรกิจที่เกี่ยวข้องกับการละเมิดสิทธิมนุษยชนอย่างร้ายแรง

(ง) ประกันว่านโยบาย กฎหมาย กฎ ข้อบังคับ และมาตรการใช้บังคับของรัฐมีประสิทธิผลในการดูแลการเสี่ยงภัย จากการที่องค์กรธุรกิจเข้าไปเกี่ยวข้องกับการละเมิดสิทธิมนุษยชนอย่างร้ายแรง

คำอธิบาย

การละเมิดสิทธิมนุษยชนอย่างร้ายแรงบางกรณีที่เกี่ยวข้องกับธุรกิจเกิดขึ้น

ท่ามกลางความขัดแย้งในเรื่องการควบคุมดินแดน ทรัพยากร หรือความขัดแย้งกับรัฐเอง เมื่อสังคมไม่สามารถคาดหวังว่า ระบอบสิทธิมนุษยชนจะทำงานได้ องค์กรธุรกิจที่รับผิดชอบจึงต้องแสวงหาการชี้นำต่างๆ จากรัฐมากขึ้น เพื่อเลี่ยงจากการมีส่วนในการละเมิดสิทธิมนุษยชนภายใต้สถานการณ์ที่ซับซ้อน จำเป็นต้องมีวิธีการที่เป็นไปได้ในทางปฏิบัติ โดยเฉพาะอย่างยิ่ง ต้องเอาใจใส่เป็นพิเศษในประเด็นความรุนแรงทางเพศ และเพศสภาพ ซึ่งมักมีให้เห็นในสถานการณ์ที่มีความขัดแย้ง

รัฐต่างๆ จะต้องดูแลประเด็นเรื่องสิทธิมนุษยชนแต่ต้นมือ ก่อนที่จะเกิดสถานการณ์ความรุนแรงในพื้นที่ที่มีความขัดแย้ง รัฐอาจไม่สามารถที่จะปกป้องคุ้มครองประชาชนจากการถูกละเมิดสิทธิมนุษยชนอย่างเพียงพอ เพราะขาดการควบคุมที่มีประสิทธิภาพ เมื่อบริษัทข้ามชาติเข้ามาเกี่ยวข้อง ประเทศเจ้าของสัญชาติของนิติบุคคลมีบทบาทในการดำเนินการเพื่อช่วยทั้งองค์กรธุรกิจเหล่านั้น และประเทศที่รับการลงทุน เพื่อประกันว่าองค์กรธุรกิจจะไม่เข้าไปเกี่ยวข้องกับการละเมิดสิทธิมนุษยชน ในขณะเดียวกันประเทศเพื่อนบ้านอาจให้การสนับสนุนเพิ่มเติมที่สำคัญ

เพื่อให้ได้มาซึ่งการสอดประสานทางด้านนโยบายที่มากขึ้น และเพื่อช่วยองค์กรธุรกิจอย่างเพียงพอในสถานการณ์เช่นนั้น รัฐที่ธุรกิจจดทะเบียนควรจะสร้างความร่วมมือให้ใกล้ชิดยิ่งขึ้นกับหน่วยงานต่างๆ ที่ให้ความช่วยเหลือด้านการพัฒนา กระทรวงการต่างประเทศกับกระทรวงพาณิชย์ และสถาบันการเงินต่างๆ ที่เกี่ยวกับการส่งออก ทั้งที่เมืองหลวงของรัฐและที่สถานทูต ตลอดจนระหว่างหน่วยงานเหล่านี้กับองค์กรของรัฐบาลผู้รับการลงทุนควรพัฒนาตัวชี้วัดที่จะแจ้งเตือนตั้งแต่ต้นมือ ให้หน่วยงานของรัฐบาล และองค์กรธุรกิจรับรู้ว่ามีปัญหา และแจ้งถึงผลสืบเนื่องที่จะเกิดขึ้น หากองค์กรธุรกิจไม่สามารถให้ความร่วมมือในสถานการณ์นั้นๆ รวมทั้งการปฏิเสธหรือการถอนการสนับสนุนหรือบริการสาธารณะ หรือหากไม่สามารถทำเช่นนั้นได้ ก็ให้

ปฏิเสธการสนับสนุนใดๆ ที่จะเกิดขึ้นในอนาคต

รัฐควรแจ้งเตือนองค์กรธุรกิจให้ระมัดระวังที่จะไม่เข้าไปดำเนินการใดๆ ในพื้นที่ที่มีความขัดแย้งอย่างร้ายแรงและเสี่ยงต่อการละเมิดสิทธิมนุษยชน โดยรัฐควรทบทวนว่า นโยบาย กฎหมาย กฎข้อบังคับ และมาตรการในการใช้บังคับต่างๆ มีเพียงพอหรือไม่ที่จะปกป้องคุ้มครองสิทธิของประชาชนอย่างมีประสิทธิผล ซึ่งรวมถึง การที่องค์กรธุรกิจจัดให้มีการเฝ้าระวังในเรื่องสิทธิมนุษยชนอย่างจริงจัง ในกรณีที่รัฐเห็นว่ายังไม่เพียงพอ ก็ควรเพิ่มระดับของการปกป้องคุ้มครองสิทธิมนุษยชนให้มากขึ้น โดยอาจรวมถึงการสำรวจเรื่องความรับผิดทางแพ่ง ทางปกครอง และทางอาญาขององค์กรธุรกิจที่ตั้งอยู่หรือดำเนินการในดินแดนของรัฐ หรือในเขตอำนาจของรัฐ เมื่อองค์กรธุรกิจดำเนินการหรือมีส่วนในการละเมิดสิทธิมนุษยชนอย่างร้ายแรง นอกจากนั้นรัฐควรจะพิจารณาใช้วิธีการพหุภาคีในการป้องกันและดูแลการกระทำเช่นว่านั้น อีกทั้งสนับสนุนการริเริ่มร่วมกันที่มีประสิทธิผล

มาตรการเหล่านี้ทั้งหมดเป็นส่วนที่เพิ่มเติมจากหน้าที่ของรัฐที่มีอยู่ตามกฎหมายสิทธิมนุษยชนระหว่างประเทศ ภายใต้สถานการณ์ที่มีความขัดแย้งจากการใช้อาวุธ และหน้าที่ของรัฐตามกฎหมายอาญาระหว่างประเทศ

การประกันการสอดประสานทางด้านนโยบาย
(Ensureing policy coherence)

๘. รัฐควรจะประกันว่าหน่วยงานภาครัฐและองค์กรอื่นๆ ที่อยู่ภายใต้กำกับของรัฐ ต้องยึดหลักสิทธิมนุษยชนในการประกอบธุรกิจ โดยตระหนักถึงหน้าที่ของรัฐในการปกป้องคุ้มครองสิทธิของประชาชน และให้ข้อมูลข่าวสาร การฝึกอบรม และการสนับสนุนที่เกี่ยวข้อง

คำอธิบาย

ความตึงเครียดระหว่างหน้าที่ของรัฐในด้านสิทธิมนุษยชน และกฎหมายกับนโยบายที่หน่วยงานของรัฐใช้เพื่อกำหนดรูปแบบการปฏิบัติทางธุรกิจอาจหลีกเลี่ยงได้ หลายครั้งรัฐต้องตัดสินใจอย่างยุ่งยากในการรักษาดุลด้านความจำเป็นของของสังคมที่แตกต่างกันในภาคส่วนต่างๆ เพื่อให้ได้มาซึ่งดุลที่เหมาะสม รัฐต้องใช้วิธีการที่หลากหลายเพื่อจัดการเรื่ององค์กรธุรกิจกับสิทธิมนุษยชน โดยมุ่งที่จะประกันว่า นโยบายภายในประเทศในระดับต่างๆ มีความสอดคล้องกัน

การสอดคล้องกันในแนวตั้ง ทำให้รัฐต้องมีนโยบาย กฎหมาย และกระบวนการที่จำเป็นและต้องทำให้เกิดขึ้นอย่างเต็มที่ ในเรื่องหน้าที่ของรัฐตามกฎหมายสิทธิมนุษยชนระหว่างประเทศ การสอดประสานนโยบายในแนวนอน หมายถึง การสนับสนุนและการจัดหาเครื่องมือให้แก่หน่วยงานภาครัฐ ทั้งในระดับประเทศและต่างประเทศที่กำหนดวิธีปฏิบัติทางธุรกิจ รวมทั้งผู้ที่รับผิดชอบในเรื่องกฎหมายธุรกิจ และการกำกับหลักทรัพย์ การให้สินเชื่อเพื่อการส่งออกกับการประกันภัยเกี่ยวกับการลงทุนกับการส่งออก การค้าและแรงงาน ให้รับทราบนโยบายและหน้าที่ของรัฐในเรื่องสิทธิมนุษยชน

๙. **รัฐควรจะคงไว้ซึ่งช่องทางและนโยบายภายในประเทศที่เพียงพอที่จะทำตามหน้าที่ทางสิทธิมนุษยชนของรัฐ เมื่อดำเนินการตามวัตถุประสงค์แห่งนโยบายที่เกี่ยวข้องกับธุรกิจร่วมกับรัฐอื่น หรือกับองค์กรธุรกิจอื่น ตามสนธิสัญญาการลงทุน หรือสัญญาเกี่ยวกับการลงทุน**

คำอธิบาย

ข้อตกลงทางเศรษฐกิจที่ดำเนินการโดยรัฐ ไม่ว่าทำกับรัฐอื่นๆ หรือทำ

กับองค์กรธุรกิจ เป็นต้นว่า สนธิสัญญาการลงทุนทวิภาคี ข้อตกลงการค้าเสรี หรือสัญญาสำหรับโครงการการลงทุนได้ก่อให้เกิดโอกาสทางเศรษฐกิจแก่รัฐ แต่ข้อตกลงก็อาจส่งผลกระทบต่อช่องทางด้านนโยบายภายในของรัฐบาลด้วย ตัวอย่างเช่น ข้อกำหนดของข้อตกลงการลงทุนระหว่างประเทศ อาจจำกัดรัฐไม่ให้ดำเนินการตามกฎหมายสิทธิมนุษยชนใหม่ได้อย่างเต็มที่ หรือทำให้รัฐต้องเสี่ยงภัยจากการอนุญาโตตุลาการระหว่างประเทศที่ผูกพัน ดังนั้น รัฐจึงควรจะประกันว่ารัฐมีกฎหมายและมาตรการที่เพียงพอในการควบคุมเพื่อคุ้มครองสิทธิมนุษยชนตามข้อกำหนดแห่งข้อตกลงเหล่านั้น ในขณะเดียวกันก็ยังให้ความคุ้มครองที่จำเป็นแก่ผู้ลงทุน

๗๐. เมื่อรัฐทำหน้าที่ในฐานะสมาชิกของสถาบันพหุภาคีที่ทำเรื่องเกี่ยวกับธุรกิจ รัฐควรดำเนินการ ดังนี้

(ก) รัฐควรประกันว่าสถาบันเหล่านั้นต้องไม่บั่นทอนความสามารถของรัฐสมาชิกในการปฏิบัติหน้าที่ในการคุ้มครองสิทธิมนุษยชน หรือไม่เป็นอุปสรรคต่อองค์กรธุรกิจในการเคารพหลักสิทธิมนุษยชน

(ข) สนับสนุนให้สถาบันเหล่านั้นปฏิบัติงานตามอำนาจหน้าที่และในกรอบของการคุ้มครองสิทธิมนุษยชน และช่วยเหลือรัฐเมื่อได้รับการร้องขอ โดยการให้ความช่วยเหลือทางเทคนิค การพัฒนาขีดความสามารถขององค์กรและสร้างการรับรู้

(ค) ใช้หลักการชี้แนะฯ เพื่อส่งเสริมความเข้าใจร่วมกัน และเพิ่มความก้าวหน้าในความร่วมมือระหว่างประเทศ ในการจัดการเรื่องท้าทายเกี่ยวกับองค์กรธุรกิจกับสิทธิมนุษยชน

คำอธิบาย

การประสานนโยบายร่วมกันให้มากขึ้นนั้น จำเป็นต้องมีอยู่ในระดับระหว่างประเทศเช่นกัน รวมถึงในกรณีที่รัฐและสถาบันพหุภาคีที่ทำการเกี่ยวกับประเด็นที่เกี่ยวข้องกับองค์กรธุรกิจ ทั้งนี้ ในกรณีที่รัฐร่วมกับสถาบันพหุภาคีในประเด็นที่เกี่ยวกับองค์กรธุรกิจ เช่น การค้าระหว่างประเทศกับสถาบันการเงิน รัฐต้องรักษาหน้าที่ตามกฎหมายสิทธิมนุษยชนระหว่างประเทศของรัฐ เมื่อรัฐร่วมในสถาบันพหุภาคีเช่นว่านั้น

การสร้างศักยภาพและการยกระดับความตระหนักในเรื่องสิทธิมนุษยชนสถาบันพหุภาคีที่ทำเรื่องเกี่ยวกับธุรกิจอาจมีบทบาทที่สำคัญในการช่วยรัฐทั้งหลายให้ทำตามหน้าที่ในการคุ้มครองสิทธิมนุษยชน รวมทั้งช่วยเผยแพร่ข้อมูลข่าวสาร กรณีตัวอย่างของการส่งเสริมและคุ้มครองสิทธิมนุษยชน เพื่อให้ได้ข้อมูลไปในทิศทางเดียวกัน ความร่วมมือกับสถาบันพหุภาคีระหว่างประเทศอาจช่วยให้รัฐสามารถปรับระดับการแข่งขันให้เท่าเทียมกันในเรื่องที่องค์กรธุรกิจต้องเคารพสิทธิมนุษยชน โดยรัฐควรมีบทบาทสำคัญในการสร้างความรู้ความเข้าใจกับสถาบันพหุภาคี องค์กรธุรกิจ และผู้มีส่วนเกี่ยวข้องที่ยังไม่ให้ความร่วมมือกับรัฐเท่าที่ควร ให้เพิ่มความตระหนักในเรื่องสิทธิมนุษยชน

หลักการชี้แนะฯ จัดให้มีจุดอ้างอิงร่วมกันในเรื่องนี้ และอาจใช้เป็นพื้นฐานที่มีประโยชน์ในการสร้างผลในทางบวกเพิ่มขึ้นที่คำนึงถึงบทบาท และความรับผิดชอบของผู้มีส่วนได้เสีย

ส่วนที่ ๒ ความรับผิดชอบของภาคธุรกิจในการเคารพหลักสิทธิมนุษยชน (The corporate responsibility to respect human rights)

ก. หลักการพื้นฐาน

๑๑. องค์กรธุรกิจควรเคารพหลักสิทธิมนุษยชน โดยหลีกเลี่ยงที่จะละเมิดสิทธิมนุษยชนของผู้อื่น และควรดูแลผลกระทบทางลบจากการที่องค์กรธุรกิจได้เข้าไปเกี่ยวข้อง

คำอธิบาย

ความรับผิดชอบในการเคารพหลักสิทธิมนุษยชนเป็นมาตรฐานทั่วโลกเกี่ยวกับการปฏิบัติอันเป็นที่คาดหวังจากองค์กรธุรกิจทั้งหลาย ไม่ว่าจะดำเนินการอยู่ที่ใดก็ตาม ความรับผิดชอบนี้ปรากฏอยู่เป็นเอกเทศจากความสามารถหรือความเต็มใจของรัฐในการทำให้เป็นไปตามหน้าที่ทางสิทธิมนุษยชนของรัฐ โดยไม่ได้ทำให้หน้าที่เหล่านั้นลดลง และความรับผิดชอบที่ปรากฏอยู่เกินจากและเหนือการปฏิบัติให้เป็นไปตามกฎหมายและกฎข้อบังคับแห่งชาติที่คุ้มครองสิทธิมนุษยชน

การดูแลผลกระทบทางลบในเรื่องสิทธิมนุษยชนกำหนดให้ต้องใช้มาตรการที่เพียงพอเพื่อการป้องกัน การทำให้ลดลงและการเยียวยาที่เหมาะสมในเรื่องผลกระทบเหล่านั้น

องค์กรธุรกิจอาจดำเนินการตามข้อผูกพันหรือกิจการอื่นและส่งเสริมสิทธิมนุษยชน ในการช่วยเอื้อให้ได้รับสิทธิต่างๆ โดยไม่เป็นการหักล้างกับการที่จะไม่เคารพหลักสิทธิมนุษยชน ตลอดทั้งการดำเนินการขององค์กรธุรกิจ

องค์กรธุรกิจไม่ควรบ่อนทำลายความสามารถของรัฐที่จะทำหน้าที่ปกป้องสิทธิมนุษยชน รวมทั้งการกระทำที่ทำให้กระบวนการยุติธรรมอ่อนแอลง

๑๒. ความรับผิดชอบขององค์กรธุรกิจที่เคารพต่อหลักสิทธิมนุษยชน ย่อมหมายถึง การยอมรับกฎหมายสิทธิมนุษยชน อันเป็นที่ยอมรับในระดับระหว่างประเทศ ตามที่เป็นที่เข้าใจว่าเป็นเรื่องต่างๆ ที่ได้แสดงไว้ในตราสารหลักระหว่างประเทศว่าด้วยสิทธิมนุษยชนกับหลักการที่เกี่ยวข้องกับสิทธิมนุษยชนขั้นพื้นฐาน ที่แสดงออกในอนุสัญญาและปฏิญญาว่าด้วยหลักการและสิทธิพื้นฐานในการทำงาน

คำอธิบาย

เนื่องจากการดำเนินการขององค์กรธุรกิจอาจมีผลกระทบต่อสิทธิมนุษยชนในทุกเรื่องอันเป็นที่ยอมรับกันในระดับระหว่างประเทศก็ว่าได้ ความรับผิดชอบที่จะเคารพหลักสิทธิมนุษยชนก็ใช้กับบรรดาสิทธิเช่นว่านั้น ในทางปฏิบัติสิทธิมนุษยชนบางประเด็นอาจอยู่ในภาวะเสี่ยงมากกว่าประเด็นอื่นๆ เช่น ในกรณีของอุตสาหกรรม อย่างไรก็ตาม สถานการณ์อาจเปลี่ยนไป ดังนั้นจึงควรมีการประเมินสถานการณ์อยู่เสมอ

เอกสารหลักด้านสิทธิมนุษยชนที่มีความสำคัญ และเป็นที่ยอมรับในระดับสากลในเรื่องสิทธิมนุษยชนได้บรรจุอยู่ในเอกสารทางสิทธิมนุษยชนระหว่างประเทศ ประกอบด้วยปฏิญญาสากลว่าด้วยสิทธิมนุษยชน และหลักอื่นซึ่งได้มีการประมวลไว้ในกติการะหว่างประเทศว่าด้วยสิทธิพลเมืองและสิทธิ

ทางการเมือง กับกติการะหว่างประเทศว่าด้วยสิทธิทางเศรษฐกิจ สังคม และวัฒนธรรม ประกอบกับหลักการว่าด้วยสิทธิพื้นฐานในอนุสัญญาองค์การแรงงานระหว่างประเทศทั้ง ๘ ฉบับ ตามที่ระบุไว้ในอนุสัญญาหลักและปฏิญญาว่าด้วยลักการและสิทธิขั้นพื้นฐาน ในการทำงานเหล่านี้เป็นมาตรฐานขั้นต่ำที่ผู้มีหน้าที่ในทุกภาคส่วนของสังคมใช้ประเมินผลกระทบในเรื่องสิทธิมนุษยชนขององค์กรธุรกิจ ความรับผิดชอบขององค์กรธุรกิจในการเคารพหลักสิทธิมนุษยชนย่อมแตกต่างจากประเด็นเรื่องความรับผิดตามกฎหมาย และการใช้บังคับนี้ ส่วนใหญ่ยังคงแสดงไว้โดยละเว้นในบทบัญญัติทางกฎหมายภายในประเทศที่เกี่ยวข้อง

องค์กรธุรกิจอาจต้องพิจารณาหามาตรฐานเพิ่มเติม ทั้งนี้ ขึ้นอยู่กับเหตุแวดล้อม ตัวอย่างเช่น องค์กรธุรกิจควรจะเคารพสิทธิมนุษยชนของปัจเจกชนที่สังกัดในกลุ่มเฉพาะหรือประชาชนเฉพาะกลุ่มที่ต้องได้รับความสนใจเป็นพิเศษ ในกรณีที่องค์กรธุรกิจอาจมีผลกระทบในทางลบต่อปัจเจกชนเหล่านั้นในประเด็นนี้ เอกสารขององค์การสหประชาชาติได้อธิบายโดยละเอียดต่อไปว่าต้องคำนึงถึงสิทธิของกลุ่มชนดั้งเดิม สตรี และชนกลุ่มน้อย ไม่ว่าจะเป็นการละเมิดโดยเชื้อชาติ สัญชาติ ศาสนาหรือภาษา อีกทั้ง เด็ก ผู้พิการ และแรงงานอพยพและครอบครัว ยิ่งกว่านั้น ในสถานการณ์ที่เกิดการขัดแย้งกันโดยมีการใช้อาวุธ องค์กรทางธุรกิจต้องเคารพมาตรฐานของกฎหมายมนุษยธรรมระหว่างประเทศ

๑๓. ความรับผิดชอบในการเคารพสิทธิมนุษยชนกำหนดว่า องค์กรธุรกิจต้องดำเนินการ ดังนี้

(ก) หลีกเลี่ยงการกระทำหรือการมีส่วนที่จะทำให้เกิดผลกระทบด้านสิทธิมนุษยชน จากกิจกรรมขององค์กรธุรกิจเอง และต้องแก้ไขปัญหาหากเกิดผลกระทบ

(ข) หาทางป้องกันหรือลดผลกระทบด้านสิทธิมนุษยชนที่เกี่ยวข้องโดยตรงกับการดำเนินการผลิต หรือการบริการขององค์กรธุรกิจ อันเป็นผลมาจากความสัมพันธ์ทางธุรกิจ แม้ว่าองค์กรธุรกิจจะไม่ได้มีส่วนทำให้มีผลกระทบเหล่านั้นก็ตาม

คำอธิบาย

องค์กรธุรกิจอาจจะเกี่ยวข้องกับผลกระทบด้านสิทธิมนุษยชนที่ตามมา ไม่ว่าโดยกิจกรรมขององค์กรธุรกิจเอง หรือเป็นผลจากความสัมพันธ์ทางธุรกิจขององค์กรธุรกิจเหล่านั้นกับฝ่ายอื่นๆ ซึ่งหลักการชี้แนะฯ ข้อ ๑๙ จะได้อธิบายโดยละเอียดต่อไปในเรื่องความยุ่งยากที่ทำให้องค์กรธุรกิจควรจะดูแลสถานการณ์เหล่านี้ เพื่อความมุ่งหมายของหลักการชี้แนะฯ คำว่า “กิจกรรมขององค์กรธุรกิจ” ย่อมเป็นที่เข้าใจว่า รวมถึงทั้งการกระทำและการละเว้นการกระทำ และความสัมพันธ์ทางธุรกิจที่มีกับหุ้นส่วนทางธุรกิจหน่วยต่างๆ ความเชื่อมโยงทางมูลค่าของห่วงโซ่ทางธุรกิจกับองค์กรของรัฐหรือไม่ใช่ของรัฐที่เชื่อมโยงโดยตรงกับการดำเนินการ การผลิต หรือบริการขององค์กรธุรกิจนั้น

๑๔. ความรับผิดชอบขององค์กรธุรกิจที่จะเคารพหลักสิทธิมนุษยชนนั้น ย่อมใช้กับองค์กรธุรกิจทุกแห่งโดยไม่คำนึงถึงขนาด ภาคส่วน บริบทในการดำเนินการ กรรมสิทธิ์ และโครงสร้าง กระนั้นก็ตาม ขนาด และความซับซ้อนของวิธีการที่องค์กรธุรกิจใช้เพื่อทำตามความรับผิดชอบอาจแตกต่างกันไปตามปัจจัยเหล่านี้ และตามความหนักเบาของผลกระทบด้านสิทธิมนุษยชนขององค์กรธุรกิจ

คำอธิบาย

วิธีการที่องค์กรธุรกิจใช้เพื่อให้เป็นไปตามความรับผิดชอบขององค์กรนั้นๆ ในอันที่จะเคารพสิทธิมนุษยชน ย่อมได้สัดส่วนกับขนาดของธุรกิจ ทั้งนี้ นอกเหนือจากปัจจัยอื่นๆ กิจการขนาดเล็กและขนาดกลางอาจมีสมรรถนะน้อยกว่า อีกทั้งยังมีกระบวนการและโครงสร้างของการจัดการที่ไม่เป็นทางการมากกว่า เมื่อเทียบกับองค์กรธุรกิจที่ใหญ่กว่า ดังนั้น นโยบายและกระบวนการของแต่ละองค์กรก็จะมีรูปแบบที่ต่างกันออกไป แต่องค์กรธุรกิจขนาดย่อมและขนาดกลางบางแห่ง อาจมีผลกระทบด้านสิทธิมนุษยชนได้อย่างค่อนข้างรุนแรง ซึ่งทำให้ต้องมีมาตรการที่ได้สัดส่วนกัน โดยไม่ต้องคำนึงถึงขนาดของธุรกิจ ความรุนแรงของผลกระทบที่ตามมาจะตัดสินได้จากขนาดของธุรกิจ ขอบเขต ลักษณะอันแก้ไขไม่ได้ของตัวผลกระทบ นอกจากนี้ วิธีที่องค์กรธุรกิจใช้เพื่อให้เป็นไปตามความรับผิดชอบในการเคารพหลักสิทธิมนุษยชนอาจต่างกันออกไปด้วย ทั้งนี้ ขึ้นอยู่กับว่าองค์กรธุรกิจนั้นดำเนินธุรกิจผ่านกลุ่มบริษัท หรือด้วยตนเองหรือไม่ และในขนาดเท่าใด อย่างไรก็ตาม ความรับผิดชอบในอันที่จะเคารพหลักสิทธิมนุษยชน ย่อมใช้กับองค์กรธุรกิจทุกแห่งอย่างเต็มที่และเท่าเทียมกัน

๑๕. เพื่อให้เป็นไปตามความรับผิดชอบในการเคารพหลักสิทธิมนุษยชน องค์กรธุรกิจควรจะมีนโยบายและกระบวนการที่เหมาะสมกับขนาด และสภาพแวดล้อมขององค์กรธุรกิจ รวมถึงเรื่องต่อไปนี้

(ก) การผูกพันในนโยบายในอันที่จะทำให้เป็นไปตามความรับผิดชอบขององค์กรธุรกิจที่จะเคารพหลักสิทธิมนุษยชน

(ข) กระบวนการที่เฝ้าระวังในเรื่องสิทธิมนุษยชนอย่างจริงจัง เพื่อป้องกัน ลดความสูญเสีย และรับผิดชอบต่อการที่องค์กรธุรกิจจะดูแลผลกระทบด้านสิทธิมนุษยชนของผู้มีส่วนได้เสีย

(ค) กระบวนการเพื่อทำให้สามารถให้การเยียวยาในเรื่องผลกระทบด้านสิทธิมนุษยชนที่องค์กรธุรกิจก่อหรือมีส่วนทำให้เกิด

คำอธิบาย

องค์กรธุรกิจจำต้องตระหนักและแสดงว่าตนเคารพต่อหลักสิทธิมนุษยชน องค์กรธุรกิจไม่อาจทำเช่นนั้นได้ จนกว่าองค์กรธุรกิจจะมีนโยบายและกระบวนการบางอย่างอยู่แล้ว ซึ่งหลักการชี้แนะฯ ข้อ ๑๖ ถึงข้อ ๒๔ จะได้อธิบายเรื่องเหล่านี้เพิ่มขึ้นโดยละเอียด

ข. หลักการในการดำเนินการ

การผูกพันในนโยบาย (Policy commitment)

๑๖. พื้นฐานในการปลูกฝังความรับผิดชอบขององค์กรธุรกิจในการเคารพหลักสิทธิมนุษยชน องค์กรธุรกิจควรแสดงออกซึ่งการผูกพันที่จะทำให้เป็นไปตามความรับผิดชอบนี้ โดยอาศัยคำแถลงนโยบายที่

(ก) ได้รับความเห็นชอบในระดับอาวุโสสูงสุดขององค์กรธุรกิจนั้น

(ข) ได้รับการแจ้งข่าวสารโดยใช้ระบบสื่อสารภายใน และ/หรือภายนอกที่เกี่ยวข้อง

(ค) วางข้อกำหนดว่า องค์กรธุรกิจมีความคาดหวังด้านสิทธิมนุษยชน

จากบุคลากร หุ้นส่วนทางการค้าและฝ่ายอื่นๆ ที่เกี่ยวข้องโดยตรงกับการดำเนินการผลิตหรือการบริการขององค์กรธุรกิจนั้น

(ง) มีการประกาศต่อสาธารณะและมีการสื่อสารทั้งภายในและภายนอกไปยังบรรดาบุคลากร หุ้นส่วนทางการค้า และผู้เกี่ยวข้อง

(จ) จำเป็นต้องสะท้อนอยู่ในนโยบายและกระบวนวิธีการดำเนินการเพื่อเป็นการผูกพันอย่างทั่วถึงภายในองค์กรธุรกิจ

คำอธิบาย

คำว่า “แถลงการณ์” ใช้ในความหมายทั่วไปเพื่ออธิบายวิธีการที่องค์กรธุรกิจใช้สื่อสารต่อสาธารณชนเกี่ยวกับความรับผิดชอบ การผูกพัน และการคาดหมายขององค์กรธุรกิจนั้น

ระดับของรายละเอียดของข้อมูลที่จำเป็น เพื่อประกันว่าคำแถลงนโยบายได้รับการนำเสนออย่างเพียงพอ ซึ่งต่างไปตามความซับซ้อนของการดำเนินงานขององค์กรธุรกิจ อาจดึงข้อมูลเฉพาะมาจากหลายแหล่ง ตั้งแต่ข้อมูลทางอินเทอร์เน็ตที่น่าเชื่อถือ หรือข้อมูลในเอกสารในรูปงานเขียน ไปจนถึงการปรึกษาหารือกับผู้เชี่ยวชาญที่เป็นที่ยอมรับ

แถลงการณ์เกี่ยวกับข้อผูกพันดังกล่าวควรส่งไปยังหน่วยต่างๆ ที่องค์กรธุรกิจมีความสัมพันธ์ทางสัญญา และหน่วยที่เกี่ยวข้องโดยตรงกับการดำเนินงานขององค์กรธุรกิจ ซึ่งอาจรวมถึงกองกำลังความมั่นคงของรัฐ ผู้ลงทุนและในกรณีที่การดำเนินการที่มีความเสี่ยงต่อการละเมิดสิทธิมนุษยชนอย่างสำคัญ ก็ต้องส่งไปยังผู้เกี่ยวข้องที่มีโอกาสได้รับผลกระทบด้วย

การสื่อสารภายในเรื่องคำแถลงเรื่องนโยบายและกระบวนวิธีที่เกี่ยวข้อง ควรจะทำให้กระจ่างในเรื่องมาตรฐานและระบบของการหาผู้รับผิดชอบ และควรจะได้รับการสนับสนุนในการฝึกอบรมบุคลากรที่มีหน้าที่ทางธุรกิจที่เกี่ยวข้อง

ในขณะที่หน่วยงานต่างๆ ในภาครัฐต้องร่วมประสานงานตามนโยบาย

องค์กรธุรกิจก็จำเป็นต้องพยายามให้มีการประสานการปฏิบัติงานตามความรับผิดชอบที่จะเคารพหลักสิทธิมนุษยชน และนโยบายกับกระบวนวิธีที่กำกับกิจการและความสัมพันธ์ทางธุรกิจขององค์กรธุรกิจที่กว้างขวางกว่า รวมถึงนโยบายและกระบวนวิธีที่กำหนดสิ่งจูงใจทางการเงิน และพฤติกรรมของพนักงาน วิธีปฏิบัติในการจัดซื้อจัดจ้าง และกิจกรรมต่างๆ เพื่อชักจูงใจให้มีการดำเนินการ เมื่อเกี่ยวข้องกับเรื่องสิทธิมนุษยชน

โดยอาศัยวิธีการเหล่านี้หรือวิธีการที่เหมาะสมอื่นๆ คำแถลงเรื่องนโยบายควรผูกพันตั้งแต่ผู้บริหารขององค์กรธุรกิจ จนถึงเจ้าหน้าที่ระดับปฏิบัติงานเพื่อให้ทุกคนมีความตระหนักและมีจิตสำนึกด้านสิทธิมนุษยชน

การเฝ้าระวังในเรื่องสิทธิมนุษยชนอย่างจริงจัง (Human rights due diligence)

๑๗. องค์กรธุรกิจควรดำเนินธุรกิจอย่างรับผิดชอบ โดยยึดหลักสิทธิมนุษยชน ในการป้องกัน ลดความสูญเสีย มีการประเมินผลกระทบต่อการละเมิดสิทธิมนุษยชนที่เกิดขึ้นจริงและอาจเกิดขึ้นได้ และมีการติดตามผลกระทบนั้นอย่างใกล้ชิด รวมทั้งมีการสื่อสารต่อสาธารณะเพื่อให้แน่ใจได้ว่า ผู้ได้รับผลกระทบจะได้รับการดูแลและเยียวยาอย่างใส่ใจ

(ก) ควรครอบคลุมผลกระทบด้านสิทธิมนุษยชนที่องค์กรธุรกิจอาจก่อหรือมีส่วนทำให้เกิดขึ้น โดยผ่านกิจกรรมขององค์กรธุรกิจหรืออาจเชื่อมโยงกับการผลิต หรือบริการขององค์กรธุรกิจ โดยอาศัยความสัมพันธ์ทางธุรกิจ

(ข) ย่อมมีความต่างกันในเชิงความซับซ้อนตามขนาดขององค์กรธุรกิจ ความเสี่ยงต่อการละเมิดสิทธิมนุษยชนที่รุนแรง และสภาพตามธรรมชาติกับบริบทการดำเนินการขององค์กรธุรกิจ

(ค) ควรดำเนินการอย่างต่อเนื่อง โดยยอมรับว่าการเสี่ยงต่อการละเมิดสิทธิมนุษยชนอาจเปลี่ยนไปตามสถานการณ์และบริบทในการดำเนินการขององค์กรธุรกิจ

คำอธิบาย

หลักการนี้ได้กำหนดโดยละเอียดในเรื่องกรอบโดยรวมของการเฝ้าระวังในเรื่องสิทธิมนุษยชนอย่างจริงจัง ในขณะที่หลักการข้อ ๑๘ ถึงข้อ ๒๑ ได้อธิบายโดยละเอียดในเรื่ององค์ประกอบสำคัญ

การเสี่ยงต่อการละเมิดสิทธิมนุษยชนย่อมเป็นที่เข้าใจได้ว่า อาจมีผลกระทบตามมา ซึ่งต้องมีมาตรการในการป้องกันหรือลดความสูญเสียให้มากที่สุด และหากปรากฏว่ามีความเสียหายเกิดขึ้นก็จำเป็นต้องได้รับการเยียวยา (หลักการข้อ ๒๒)

การเฝ้าระวังในเรื่องสิทธิมนุษยชนอย่างจริงจังอาจกำหนดไว้ในเรื่องระบบการจัดการความเสี่ยงขององค์กรธุรกิจที่มีขอบเขตที่กว้างกว่าการจัดการความเสี่ยงภัยที่เกิดกับองค์กรธุรกิจเอง โดยต้องครอบคลุมไปถึงผู้ได้รับผลกระทบจากการละเมิดสิทธิมนุษยชนด้วย

การเฝ้าระวังในเรื่องสิทธิมนุษยชนอย่างจริงจังควรจะได้ริเริ่มโดยเร็วที่สุดเท่าที่จะทำได้ ในการพัฒนากิจกรรมหรือความสัมพันธ์ใหม่ ความเสี่ยงต่อการละเมิดสิทธิมนุษยชนอาจเพิ่มหรือลดลง อาจมีความเสี่ยงตั้งแต่แรกในระยะการวางโครงสร้างของสัญญาหรือข้อตกลงอื่นๆ หรืออาจได้รับความเสี่ยงเพิ่มโดยผ่านการควบรวมและการเข้าซื้อกิจการในภายหลัง

เมื่อองค์กรธุรกิจมีหน่วยงานจำนวนมากมายในห่วงโซ่การผลิต อาจเป็นการยากเกินไป ในการเฝ้าระวังในเรื่องสิทธิมนุษยชนอย่างจริงจัง เพื่อหาผลกระทบทางลบ โดยทำอย่างทั่วถึงในทุกหน่วย ถ้าเป็นเช่นนั้นองค์กรธุรกิจก็ควรจะระบุเรื่องทั่วไปที่เสี่ยงต่อผลกระทบที่มีต่อสิทธิมนุษยชน ที่สำคัญ

ที่สุด ไม่ว่าด้วยเหตุเกี่ยวกับบริบทในด้านการดำเนินการของผู้ขายของให้บริษัทหรือลูกค้าของบริษัท หรือการดำเนินการเฉพาะที่เกี่ยวข้องกับบางเรื่องหรือผลิตภัณฑ์บางชนิด หรือบริการบางอย่างที่เข้ามาเกี่ยวข้อง หรือเพราะข้อพิจารณาที่เกี่ยวข้องประการอื่น ก็ควรลำดับความสำคัญของเรื่องเหล่านี้ในการทำการเฝ้าระวังในเรื่องสิทธิมนุษยชนอย่างจริงจัง

ปัญหาเรื่องการเป็นผู้สมคบกันกระทำผิดอาจเกิดขึ้นได้ เมื่อองค์กรธุรกิจหนึ่งได้มีส่วนหรือดูเหมือนว่ามีส่วนก่อให้เกิดการละเมิดสิทธิมนุษยชนที่ก่อขึ้นโดยฝ่ายอื่น การเป็นผู้ร่วมกระทำผิดมีทั้งในความหมายทางกฎหมายและความหมายที่ไม่เกี่ยวกับทางกฎหมาย โดยในเรื่องไม่เกี่ยวกับทางกฎหมาย ตัวอย่างเช่น เมื่อองค์กรธุรกิจถูกมองว่าเป็นผู้ร่วมกระทำผิดในการกระทำของอีกฝ่ายหนึ่ง เมื่อองค์กรธุรกิจเห็นว่าได้ประโยชน์จากการทำไม่ชอบของอีกฝ่ายหนึ่งนั้น

สำหรับเรื่องทางกฎหมาย เขตอำนาจทางกฎหมายของประเทศต่างๆ ส่วนใหญ่แล้วห้ามการเป็นผู้ร่วมกระทำผิดทางอาชญากรรม และมีบางประเทศที่ยอมให้มีความรับผิดในทางอาญาขององค์กรธุรกิจในกรณีร่วมกันกระทำความผิดเช่นนั้น ตามปกติแล้ว การดำเนินคดีแพ่งก็อาจทำโดยอาศัยการที่องค์กรธุรกิจได้มีส่วนร่วมตามที่ถูกกล่าวหาในการก่ออันตราย แม้ว่าการดำเนินคดีแพ่งเหล่านี้จะไม่ได้วางกรอบ โดยใช้แง่มุมทางสิทธิมนุษยชน น้ำหนักของหลักกฎหมายอาญาระหว่างประเทศแสดงว่า มาตรฐานที่เกี่ยวข้องสำหรับการให้ความช่วยเหลือหรือการสนับสนุน ก็คือ การให้ความช่วยเหลือ หรือการให้กำลังใจที่มีผลในทางปฏิบัติซึ่งมีผลสำคัญในการกระทำอาชญากรรมนั้น

การคำนึงถึงหลักสิทธิมนุษยชนในการประกอบธุรกิจน่าจะช่วยให้องค์กรธุรกิจดูแลเรื่องการเสี่ยงภัยจากการฟ้องร้องทางกฎหมาย ทั้งนี้ โดยองค์กรธุรกิจควรทำตามขั้นตอนที่ชอบด้วยเหตุผล เพื่อหลีกเลี่ยงการเข้าไปเกี่ยวข้องกับการละเมิดสิทธิมนุษยชนที่อาจถูกกล่าวหา แต่อย่างไรก็ตาม องค์กรธุรกิจ

ที่ดำเนินการโดยคำนึงถึงหลักสิทธิมนุษยชนต้องไม่มีสมมุติฐานว่า โดยการเฝ้าระวังในเรื่องสิทธิมนุษยชนอย่างจริงจังจะทำให้องค์กรธุรกิจนั้นปลอดจากการละเมิดสิทธิมนุษยชนและหลุดพ้นจากความรับผิดชอบใดๆ

๑๘. เพื่อที่จะวัดการเสี่ยงภัยในด้านสิทธิมนุษยชน องค์กรธุรกิจควรระบุและประเมินผลกระทบทางลบด้านสิทธิมนุษยชนที่เกิดขึ้นจริงหรือที่น่าจะเกิดขึ้นได้ที่องค์กรธุรกิจอาจจะเข้าไปเกี่ยวข้อง ไม่ว่าโดยกิจการขององค์กรธุรกิจเอง หรือเป็นผลตามมาของความสัมพันธ์ทางธุรกิจขององค์กรธุรกิจ โดยมีกระบวนการ ดังนี้

(ก) ประเมินความเสี่ยงโดยผู้เชี่ยวชาญด้านสิทธิมนุษยชนภายในหรือภายนอกที่เป็นอิสระ

(ข) จัดให้มีการปรึกษาหารืออย่างจริงจังกับกลุ่มที่อาจจะได้รับผลกระทบ และผู้มีส่วนได้เสียตามความเหมาะสมกับขนาดขององค์กรธุรกิจ สภาพและบริบทของการดำเนินการ

คำอธิบาย

ขั้นตอนแรกในการดำเนินการเฝ้าระวังในเรื่องสิทธิมนุษยชนอย่างจริงจัง คือ ระบุและประเมินธรรมชาติของผลกระทบด้านสิทธิมนุษยชนที่อาจเกิดขึ้นได้ หรือองค์กรธุรกิจอาจจะเข้าไปเกี่ยวข้อง ความมุ่งหมาย ก็คือ เพื่อเข้าใจผลกระทบที่ชัดเจนที่มีต่อกลุ่มชนเฉพาะ โดยอนุมานว่าเกิดจากบริบทเฉพาะใดในการดำเนินการประเมินบริบททางสิทธิมนุษยชนก่อนหน้าที่จะมีกิจกรรมทางธุรกิจจะกระทำได้เมื่อระบุว่าใครเป็นผู้ได้รับผลกระทบ จัดหมวดหมู่มาตรฐาน และประเด็นด้านสิทธิมนุษยชนที่เกี่ยวข้อง และคาดการณ์ว่ากิจกรรมที่เสนอว่าจะดำเนินการและความสัมพันธ์ทางธุรกิจที่เกี่ยวข้องอาจ

กระทบต่อสิทธิมนุษยชนของผู้เกี่ยวข้องอย่างไร ในกระบวนการนี้องค์กรธุรกิจควรจะให้ความสนใจเป็นพิเศษต่อผลกระทบที่ตามมา โดยเฉพาะผลกระทบที่มีต่อปัจเจกชนแยกต่างหากจากกลุ่มหรือประชากรทั่วไปที่อาจจะตกอยู่ในภาวะเสี่ยงภัยมากขึ้น เพราะถูกกันไปอยู่ที่ชายขอบ โดยขอให้คำนึงถึงความเสี่ยงภัยของหญิงและชายที่แตกต่างกัน

ในขณะที่กระบวนวิธีที่จะประเมินผลกระทบด้านสิทธิมนุษยชนอาจรวมอยู่ในกระบวนวิธีอื่นๆ เป็นต้นว่า การประเมินการเสี่ยงภัยหรือการประเมินผลกระทบด้านสิ่งแวดล้อม หรือผลกระทบทางสังคม กระบวนการเหล่านี้ควรจะรวมเอาสิทธิมนุษยชนที่เป็นที่ยอมรับในระดับนานาชาติเข้าไว้เป็นจุดอ้างอิง เพราะการดำเนินการขององค์กรธุรกิจอาจมีโอกาสที่ไปกระทบต่อสิทธิมนุษยชนด้านใดด้านหนึ่งได้ทั้งนั้น

เพราะว่าสถานการณ์ด้านสิทธิมนุษยชนนั้นมีพลวัต การประเมินผลกระทบทางสิทธิมนุษยชนก็ควรจะดำเนินการอย่างสม่ำเสมอและต่อเนื่อง ก่อนหน้าที่จะมีกิจกรรมหรือความสัมพันธ์ใหม่ ก่อนหน้าที่จะตัดสินใจหรือมีการเปลี่ยนแปลงการดำเนินการที่สำคัญ เช่น การเข้าสู่ตลาด การวางตลาดผลิตภัณฑ์ การเปลี่ยนนโยบายหรือการเปลี่ยนแปลงที่กว้างกว่านั้นขององค์กรธุรกิจ เพื่อสนองต่อการเปลี่ยนแปลงในภาวะของการดำเนินการ เป็นต้นว่า เกิดความตึงเครียดสูงขึ้นในสังคม และต้องทำเป็นครั้งคราวตลอดอายุของกิจกรรมหรือความสัมพันธ์

เพื่อทำให้องค์กรธุรกิจสามารถประเมินผลกระทบด้านสิทธิมนุษยชนที่เกิดจากองค์กรธุรกิจได้อย่างเที่ยงตรง องค์กรธุรกิจควรพยายามเข้าใจความกังวลของผู้เกี่ยวข้องที่น่าจะได้รับผลกระทบ โดยปรึกษาหารือกับพวกเขาโดยตรงในลักษณะที่พิจารณาถึงอุปสรรคทางการสื่อสาร และอุปสรรคอื่นที่มีต่อการสร้างความสัมพันธ์อย่างได้ผล ในสถานการณ์ที่การปรึกษาหารือนั้นทำไม่ได้ องค์กรธุรกิจควรจะพิจารณาทางเลือกที่

เป็นไปได้ เช่น หารือกับผู้เชี่ยวชาญที่เป็นอิสระและน่าเชื่อถือ รวมทั้งผู้พิทักษ์สิทธิมนุษยชนและกลุ่มประชาสังคมอื่นๆ

การประเมินผลกระทบด้านสิทธิมนุษยชนจะนำไปสู่ขั้นตอนต่อไปของกระบวนวิธีการเฝ้าระวังในเรื่องสิทธิมนุษยชนอย่างจริงจัง

๑๙. เพื่อป้องกันหรือลดผลกระทบที่มีผลในทางลบต่อสิทธิมนุษยชน องค์กรธุรกิจควรบูรณาการสิ่งที่ค้นพบจากการประเมินผลกระทบในเรื่องที่เกี่ยวข้องกับการทำหน้าที่และกระบวนการภายในและดำเนินการตามมาตรการที่เหมาะสม

(ก) การบูรณาการอย่างมีประสิทธิผลต้องมีสิ่งต่อไปนี้

(๑) องค์กรธุรกิจต้องมอบหมายให้มีผู้รับผิดชอบที่เหมาะสมทำหน้าที่ติดตามผลกระทบด้านสิทธิมนุษยชน

(๒) กระบวนการการตัดสินใจภายใน การจัดสรรงบประมาณและการกำกับดูแลกระบวนการ จะทำให้มีการสนองตอบที่มีประสิทธิผลต่อผลกระทบดังกล่าว

(ข) การกระทำหรือมาตรการที่เหมาะสมจะต่างกันออกไปด้วยเหตุผลดังต่อไปนี้

(๑) องค์กรธุรกิจก่อหรือมีส่วนร่วมในการทำให้เกิดผลกระทบในทางลบ หรือองค์กรธุรกิจเพียงแต่เข้าไปเกี่ยวข้องเพราะถูกโยงโดยตรงกับการดำเนินการผลิต ผลิตภัณฑ์ หรือบริการของธุรกิจที่มีความสัมพันธ์ด้วย

(๒) อำนาจต่อรองขององค์กรธุรกิจในการแก้ปัญหาและดูแลผลกระทบในทางลบ

คำอธิบาย

การบูรณาการในแนวระนาบภายในองค์กรธุรกิจทั้งหมดในเรื่องของการประเมินผลกระทบด้านสิทธิมนุษยชน จะมีประสิทธิผลต่อเมื่อมีการกำหนดนโยบายสิทธิมนุษยชนในธุรกิจที่เกี่ยวข้องทั้งหลาย ความผูกพันเช่นนี้ต้องมีขึ้นเพื่อเป็นหลักประกันว่า การประเมินข้อค้นพบดังกล่าวเป็นที่รับทราบและเข้าใจตรงกันและนำไปปฏิบัติอย่างถูกต้อง

ในการประเมินผลกระทบในด้านสิทธิมนุษยชน องค์กรธุรกิจควรมองหาผลกระทบทั้งที่เกิดขึ้นจริงและคาดว่าอาจจะเกิดขึ้นได้ ผลกระทบที่คาดว่าอาจจะเกิดขึ้นได้ควรจะได้รับการป้องกันหรือทำให้ลดลงได้โดยการบูรณาการข้อค้นพบในแนวระนาบตลอดทั้งองค์กรธุรกิจ ในขณะที่ผลกระทบที่เกิดขึ้นจริงและเกิดขึ้นแล้วควรจะเป็นเรื่องที่ควรได้รับการแก้ไขเยียวยา (หลักการข้อ ๒๒)

เมื่อองค์กรธุรกิจก่อหรืออาจก่อผลกระทบด้านสิทธิมนุษยชน องค์กรธุรกิจนั้นก็ควรจะดำเนินขั้นตอนที่จำเป็นเพื่อยุติหรือป้องกันผลกระทบที่จะตามมา

ในกรณีที่องค์กรธุรกิจมีส่วนร่วมหรืออาจมีส่วนร่วมในการก่อผลกระทบด้านสิทธิมนุษยชน องค์กรธุรกิจก็ควรจะดำเนินขั้นตอนที่จำเป็นเพื่อยุติ หรือป้องกันผลกระทบที่เกิดขึ้น หรือใช้อำนาจของตนในการแก้ไขเปลี่ยนแปลงเพื่อลดผลกระทบที่เหลืออยู่ให้ได้มากที่สุดเท่าที่จะทำได้ อำนาจต่อรองในการแก้ไขนั้นย่อมถือว่าปรากฏอยู่ เมื่อองค์กรธุรกิจสามารถก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงในการปฏิบัติที่ผิดของหน่วยที่ก่อให้เกิดความเสียหาย

เมื่อองค์กรธุรกิจไม่ได้มีส่วนในการก่อผลกระทบด้านสิทธิมนุษยชน แต่ผลกระทบนั้นก็ยังคงเกี่ยวข้องโดยตรงกับการดำเนินการผลิต ผลิตภัณฑ์หรือการบริการ โดยความสัมพันธ์ทางธุรกิจกับองค์กรธุรกิจหนึ่งกับธุรกิจอื่น สถานการณ์เช่นนี้ดูจะมีความยุ่งยากมากกว่า ในบรรดาปัจจัยที่จะมีส่วนในการกำหนดมาตรการที่เหมาะสมในสถานการณ์เช่นนั้น ได้แก่ อำนาจในการเปลี่ยนแปลงขององค์กรธุรกิจที่มีอยู่เหนือหน่วยที่เกี่ยวข้อง ความสัมพันธ์นั้น

มีความสำคัญต่อองค์กรธุรกิจเพียงใด ระดับความรุนแรงของการละเมิดสิทธิมนุษยชนและการยุติความสัมพันธ์กับอีกธุรกิจหนึ่ง จะมีผลกระทบด้านสิทธิมนุษยชนด้วยหรือไม่

สถานการณ์และผลที่ตามมาในเรื่องสิทธิมนุษยชนยิ่งมีความซับซ้อนเพียงใด ก็ยิ่งมีเหตุผลมากขึ้นที่องค์กรธุรกิจจะใช้คำแนะนำของผู้เชี่ยวชาญอิสระในการตัดสินใจว่าจะดำเนินการแก้ปัญหาอย่างไร

ถ้าองค์กรธุรกิจมีอำนาจเปลี่ยนแปลงเพื่อป้องกันหรือลดผลกระทบในทางลบ องค์กรธุรกิจก็ควรใช้อำนาจนั้นแก้ไข ถ้าองค์กรธุรกิจไม่มีอำนาจแก้ไข ก็ควรจะมีแนวทางสำหรับองค์กรธุรกิจในการเพิ่มอำนาจขององค์กรธุรกิจนั้น อาจจะเพิ่มขึ้นได้โดยการเสริมสร้างสมรรถนะหรือสิ่งจูงใจอื่นๆ แก่หน่วยที่เกี่ยวข้อง หรือร่วมมือกับผู้กระทำการอื่นๆ

ในสถานการณ์ที่องค์กรธุรกิจไม่มีอำนาจแก้ไขเปลี่ยนแปลงเพื่อป้องกันหรือลดผลกระทบในทางลบ และองค์กรธุรกิจไม่สามารถที่จะแก้ไขเพิ่มเติมอำนาจของตน ในกรณีนี้องค์กรธุรกิจควรจะพิจารณายุติความสัมพันธ์ โดยพิจารณาถึงการประเมินที่น่าเชื่อถือเกี่ยวกับผลกระทบด้านสิทธิมนุษยชนหากมีการยุติความสัมพันธ์ดังกล่าว

เมื่อความสัมพันธ์นั้น “สำคัญ” สำหรับองค์กรธุรกิจ การยุติความสัมพันธ์ทำให้เกิดการท้าทายอย่างอื่นเพิ่มขึ้นอีก ความสัมพันธ์อาจจะถือว่าสำคัญถ้าความสัมพันธ์นั้นทำให้มีผลิตผลหรือบริการที่สำคัญต่อธุรกิจขององค์กรธุรกิจเอง และไม่มีทางเลือกอื่นที่สมเหตุสมผลที่ใช้แทนความสัมพันธ์นั้น ในกรณีนี้ ความร้ายแรงของผลกระทบที่มีต่อสิทธิมนุษยชนต้องได้รับการพิจารณาด้วย ยิ่งการละเมิดสิทธิมนุษยชนร้ายแรงเท่าใด องค์กรธุรกิจจำเป็นต้องเปลี่ยนแปลงเร็วเท่านั้น ก่อนที่องค์กรธุรกิจจะตัดสินใจว่าองค์กรธุรกิจควรจะยุติความสัมพันธ์หรือไม่ อย่างไรก็ดี ตราบเท่าที่การละเมิดสิทธิมนุษยชนยังคงมีอยู่ต่อไป และความสัมพันธ์ทางธุรกิจยังคงมีอยู่ องค์กรธุรกิจควรจะ

แสดงถึงความพยายามในการลดผลกระทบ และต้องเตรียมที่จะยอมรับผลในการคงไว้ซึ่งความสัมพันธ์นั้น ไม่ว่าในเรื่องชื่อเสียง การเงิน หรือกฎหมาย

๒๐. ในการหาความจริงว่า ผลกระทบด้านสิทธิมนุษยชนกำลังได้รับการดูแลหรือไม่ องค์กรธุรกิจควรติดตามตรวจสอบประสิทธิผลของการแก้ปัญหา การติดตามตรวจสอบ ควรมีลักษณะ ดังนี้

(ก) มีตัวชี้วัดด้านคุณภาพและด้านปริมาณที่เหมาะสม

(ข) การหาข้อมูลสนับสนุนจากแหล่งต่าง ๆ ทั้งภายในและภายนอก รวมทั้งผู้มีส่วนได้เสียที่ได้รับผลกระทบ

คำอธิบาย

การติดตามตรวจสอบนั้น จำเป็นแก่การที่องค์กรธุรกิจจะรู้ว่านโยบายด้านสิทธิมนุษยชนขององค์กรธุรกิจได้รับการนำไปใช้อย่างเต็มที่หรือไม่ องค์กรธุรกิจเองได้สนองต่อผลกระทบด้านสิทธิมนุษยชนที่ระบุไว้และได้พยายามผลักดันให้เกิดการปรับปรุงต่อเนื่อง หรือไม่

องค์กรธุรกิจควรจะใช้ความพยายามเป็นพิเศษในการติดตามตรวจสอบประสิทธิผลของการตอบสนองต่อผลกระทบขององค์กรธุรกิจที่มีต่อปัจเจกชนและกลุ่มประชาชนที่อยู่ในภาวะเสี่ยงภัย หรือการถูกกันไปสู่ชายขอบ

การติดตามตรวจสอบองค์กรธุรกิจควรจะบูรณาการเครื่องมือที่องค์กรธุรกิจใช้อยู่แล้วในเรื่องอื่นๆ เข้าไปในกระบวนวิธีรายงานภายในที่เกี่ยวข้อง กระบวนการนี้ควรรวมถึงสัญญาและการทบทวนเกี่ยวกับผลประกอบการตลอดจนการสำรวจและการตรวจสอบบัญชีโดยใช้ข้อมูลที่แยกตามเพศ กลไกในการรับเรื่องร้องทุกข์ในระดับปฏิบัติการอาจมีประโยชน์ในการหาข้อมูลสนับสนุนที่สำคัญในเรื่องประสิทธิผลของการเฝ้าระวังในเรื่องสิทธิมนุษยชนอย่างจริงจังโดยองค์กรธุรกิจที่ได้รับผลกระทบโดยตรงด้วย (หลักการข้อ ๒๙)

๒๑. การหารายละเอียดในเรื่องผู้รับผิดชอบเพื่อดูว่าองค์กรธุรกิจดูแลผลกระทบในเรื่องสิทธิมนุษยชนที่เกิดจากองค์กรธุรกิจอย่างไร องค์กรธุรกิจควรจะมีความพร้อมที่จะสื่อสารเรื่องนี้กับภายนอก โดยเฉพาะเมื่อความกังวลนั้นนำเสนอ หรือทำในนามของผู้มีส่วนได้เสียที่ได้รับผลกระทบ องค์กรธุรกิจที่ดำเนินงานด้วยตนเองหรือบริบทการดำเนินการของตน ทำให้มีความเสี่ยงที่จะมีการละเมิดสิทธิมนุษยชนอย่างรุนแรง ควรจะรายงานอย่างเป็นทางการว่า องค์กรธุรกิจนั้นได้ดูแลผลกระทบเหล่านั้นอย่างไร ในทุกกรณี การสื่อสารควรจะมีลักษณะดังต่อไปนี้

(ก) มีแบบและความถี่ที่สะท้อนผลกระทบด้านสิทธิมนุษยชนขององค์กรธุรกิจ และผู้มีส่วนได้เสียควรจะเข้าถึงได้

(ข) จัดให้มีข้อมูลข่าวสารที่เพียงพอ เพื่อประเมินความเพียงพอของการสนองตอบขององค์กรธุรกิจต่อผลกระทบทางสิทธิมนุษยชนในประเด็นที่เกี่ยวข้อง

(ค) ในทางกลับกันต้องไม่ก่อให้เกิดการเสี่ยงภัยให้แก่ผู้มีส่วนได้เสีย บุคลากรหรือข้อกำหนดที่ชอบด้วยกฎหมายในเรื่องความลับในทางพาณิชย์

คำอธิบาย

องค์กรธุรกิจต้องมีนโยบายและกระบวนวิธีความรับผิดชอบในการเคารพหลักสิทธิมนุษยชนที่สาธารณะสามารถรับรู้ได้ และแสดงว่าองค์กรธุรกิจมีการปฏิบัติที่เคารพหลักสิทธิมนุษยชน มีการให้ข้อมูลข่าวสาร แจ้งมาตรการในเรื่องความโปร่งใส มีผู้รับผิดชอบต่อปัจเจกชนหรือกลุ่มบุคคลที่อาจได้รับผลกระทบ ตลอดจนผู้มีส่วนได้เสีย เพื่อให้ผู้ลงทุนใช้มาตรการดังกล่าว

การสื่อสารอาจเกิดขึ้นในหลายรูปแบบ รวมทั้งการพบปะของบุคคลภายในการสนทนาทางสื่ออิเล็กทรอนิกส์ การปรึกษาหารือกับผู้มีส่วนได้เสียที่ได้รับ

ผลกระทบ และรายงานต่อสาธารณะอย่างเป็นทางการ โดยเปลี่ยนรูปแบบจากรายงานประจำปีตามแบบเดิม มาเป็นรายงานเรื่องความรับผิดชอบและความยั่งยืนขององค์กรธุรกิจ การปรับรูปแบบรายงานให้ทันสมัยในสื่ออิเล็กทรอนิกส์ และรายงานสถานะการเงิน ผนวกกับรายงานอื่นๆ

การรายงานเป็นทางการโดยองค์กรธุรกิจเป็นที่คาดหมายได้ เมื่อการเสี่ยงต่อการละเมิดสิทธิมนุษยชนอย่างรุนแรงปรากฏอยู่ ไม่ว่าจะเป็นเพราะสภาพของการดำเนินการขององค์กรธุรกิจ หรือเป็นเพราะบริบทของการดำเนินการ การรายงานควรครอบคลุมหัวข้อและตัวชี้วัดที่กำหนดว่าองค์กรธุรกิจจะระบุและจะดูแลผลกระทบด้านสิทธิมนุษยชนอย่างไร การตรวจสอบข้อเท็จจริงโดยอิสระในการรายงานเรื่องสิทธิมนุษยชน อาจจะทำให้เนื้อหาของรายงานมีความน่าเชื่อถือมากขึ้น นอกจากนี้ อาจเพิ่มรายละเอียดเกี่ยวกับตัวชี้วัดเฉพาะภาคส่วนเท่าที่จำเป็น

การเยียวยา (Remidiation)

๒๒. ในกรณีที่องค์กรธุรกิจถูกระบุว่า ได้ก่อให้เกิดหรือมีส่วนร่วมในการละเมิดสิทธิมนุษยชน องค์กรธุรกิจเหล่านั้นควรจัดให้มี หรือร่วมมือในการเยียวยาความเสียหายที่เกิดขึ้น โดยใช้กระบวนวิธีที่ชอบด้วยกฎหมาย

คำอธิบาย

แม้ว่าองค์กรธุรกิจจะมีนโยบายและวิธีปฏิบัติที่ดีที่สุดแล้ว ก็ยังอาจก่อให้เกิดหรือมีส่วนทำให้เกิดผลกระทบด้านสิทธิมนุษยชน โดยไม่ได้คาดหมายมาก่อนหรือไม่สามารถป้องกันได้

เมื่อองค์กรธุรกิจระบุภาวการณ์เช่นนั้น ไม่ว่าโดยทำผ่านกระบวนวิธีในการเฝ้าระวังในเรื่องสิทธิมนุษยชนอย่างจริงจัง หรือวิธีการอย่างอื่น ความรับผิดชอบขององค์กรธุรกิจที่จะเคารพหลักสิทธิมนุษยชนกำหนดให้ต้องร่วมดำเนินการอย่างจริงจังในการเยียวยาโดยองค์กรธุรกิจเอง หรือโดยร่วมมือกับผู้กระทำการอื่นๆ กลไกในการรับเรื่องราวร้องทุกข์ในระดับการดำเนินการสำหรับผู้ที่มีโอกาสที่จะได้รับผลกระทบจากกิจกรรมขององค์กรธุรกิจ ควรเป็นวิธีการที่มีประสิทธิผลที่จะนำไปสู่การเยียวยา เมื่อกลไกเหล่านี้เป็นไปตามหลักการสำคัญบางประการ ตามที่อธิบายไว้โดยละเอียดในหลักการข้อ ๓๑

เมื่อผลกระทบในทางลบได้เกิดขึ้นโดยที่องค์กรธุรกิจไม่ได้ก่อหรือไม่ได้มีส่วนร่วมในการทำให้เกิดขึ้นโดยตรง แต่เกี่ยวข้องจากการดำเนินการผลิตหรือบริการขององค์กรธุรกิจโดยธุรกิจอื่นที่มีความสัมพันธ์ทางธุรกิจด้วย ความรับผิดชอบที่จะเคารพหลักสิทธิมนุษยชนไม่ได้กำหนดว่าองค์กรธุรกิจต้องจัดการเยียวยาด้วยตนเอง แต่ว่าองค์กรธุรกิจอาจแสดงบทบาทในการเยียวยาเช่นว่าได้ บางสถานการณ์ที่มีการกล่าวหาว่ามีความเกี่ยวข้องกับอาชญากรรม ก็ต้องให้ความร่วมมือกับกลไกทางการยุติธรรม

การชี้แนะต่อไปในเรื่องกลไกที่อาจใช้เพื่อการเยียวยา รวมทั้งกรณีที่มีการกล่าวหาว่ามีการต่อสู้เรื่องผลกระทบด้านสิทธิมนุษยชนได้รวมอยู่ในส่วนที่สาม ว่าด้วยการเข้าถึงการเยียวยา

บรรดาประเด็นต่าง ๆ ในบริบท
(Issues of context)

๒๓. ในทุกบริบท องค์กรธุรกิจควรจะ

(ก) ทำตามกฎหมายที่เกี่ยวข้องทุกฉบับ และเคารพต่อหลักสิทธิมนุษยชนที่เป็นที่ยอมรับในระดับสากล ตามความเหมาะสม

(ข) แสวงหาแนวทางที่จะเคารพหลักการที่เป็นที่ยอมรับในระดับสากล เมื่อเผชิญกับข้อกำหนดที่ขัดกัน

(ค) ปฏิบัติตามกฎหมายในการจัดการความเสี่ยงต่อการละเมิดสิทธิมนุษยชนอย่างร้ายแรง โดยนับเป็นประเด็นการทำตามกฎหมายในที่ใดก็ตามที่องค์กรธุรกิจดำเนินการ

คำอธิบาย

แม้ว่าลักษณะเฉพาะของประเทศและบริบทแห่งท้องถิ่น อาจกระทบต่อความเสี่ยงในเรื่องสิทธิมนุษยชนของกิจกรรมของแต่ละองค์กรธุรกิจและความสัมพันธ์ทางธุรกิจ องค์กรธุรกิจทุกแห่งมีความรับผิดชอบเช่นเดียวกันที่จะเคารพสิทธิมนุษยชนในที่ใดก็ตามที่องค์กรธุรกิจดำเนินงาน เมื่อบริบทของท้องถิ่นไม่สามารถที่จะกระทำตามความรับผิดชอบได้อย่างเต็มที่ องค์กรธุรกิจต้องเคารพหลักสิทธิมนุษยชนที่เป็นที่ยอมรับในระดับสากลให้มากที่สุดเท่าที่จะทำได้ในภาวะแวดล้อมนั้นๆ และต้องแสดงถึงความพยายามขององค์กรธุรกิจในเรื่องนี้

การดำเนินการในบางสภาวะ เป็นต้นว่า ในบริเวณที่ได้รับผลกระทบจากความขัดแย้ง การเสี่ยงภัยขององค์กรธุรกิจอาจเพิ่มขึ้น จนกลายเป็นผู้สมคบในการละเมิดสิทธิมนุษยชนอย่างร้ายแรงที่กระทำโดยผู้อื่น เช่น กองกำลังเพื่อความมั่นคง องค์กรธุรกิจควรจะปฏิบัติต่อการเสี่ยงภัยชนิดนี้โดยปฏิบัติตามกฎหมาย เพื่อมิให้เหตุการณ์ลุกลามและเพิ่มความรับผิดตามกฎหมายที่อาจเกิดขึ้นจากการฟ้องร้องทางแพ่งนอกดินแดน และจากการรวมเอาบทบัญญัติของธรรมนูญกรุงโรมว่าด้วยศาลอาญาระหว่างประเทศเข้ามาในประเทศหรือเขตการปกครองที่บัญญัติให้องค์กรธุรกิจมีความรับผิดชอบทางอาญา นอกจากนี้ กรรมการ เจ้าหน้าที่ และลูกจ้างขององค์กรธุรกิจอาจต้องรับผิดเป็นรายบุคคลสำหรับการกระทำที่กลายเป็นการละเมิดสิทธิมนุษยชนที่ร้ายแรง

ในบริบทที่ยุ่งยากเช่นนี้ องค์กรธุรกิจควรสร้างความมั่นใจว่า จะไม่ทำให้สถานการณ์เลวร้ายลงในการแก้ไขปัญหา นอกจากควรปรึกษาหารือภายในโดยใช้องค์ความรู้และความเชี่ยวชาญที่มีอยู่ในองค์กรธุรกิจเองแล้ว ยังต้องปรึกษาหารือกับผู้เชี่ยวชาญภายนอกที่เป็นอิสระและน่าเชื่อถือ รวมทั้งจากรัฐบาล องค์กรภาคประชาสังคม และสถาบันสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ และการริเริ่มของผู้เกี่ยวข้องหลายฝ่ายด้วย

๒๔. ในกรณีที่จำเป็นต้องจัดลำดับความสำคัญของการดำเนินการเพื่อดูแลผลกระทบด้านสิทธิมนุษยชนที่เกิดขึ้นจริง หรือมีแนวโน้มว่าจะเกิดขึ้น ก่อนอื่นองค์กรธุรกิจควรหาแนวทางในเชิงป้องกัน และทำให้สถานการณ์ผ่อนคลายลงให้มากที่สุดซึ่งหากเข้าไปดำเนินการล่าช้าเกินไปอาจส่งผลกระทบจนยากจะเยียวยา

คำอธิบาย

ในขณะที่องค์กรธุรกิจมีหน้าที่ดูแลผลกระทบด้านสิทธิมนุษยชน แต่ไม่สามารถที่จะดำเนินการเรื่องทั้งหมดได้ในเวลาเดียวกัน เมื่อไม่มีข้อบ่งชี้ทางกฎหมาย จึงควรจัดลำดับความสำคัญ โดยควรดำเนินการในเรื่องผลกระทบด้านสิทธิมนุษยชนที่ร้ายแรงที่สุดก่อน โดยให้คำนึงถึงการดำเนินการที่ล่าช้าว่าอาจส่งผลกระทบจนยากต่อการเยียวยา การแก้ไขความรุนแรงอาจไม่ใช่แนวคิดในบริบทนี้ แต่สัมพันธ์กับผลกระทบด้านสิทธิมนุษยชนอื่นที่องค์กรธุรกิจได้ระบุไว้

ส่วนที่ ๓ การเข้าถึงการเยียวยา (Access to remedy)

ก. หลักการพื้นฐาน

๒๕. ในฐานะที่รัฐมีหน้าที่ต้องคุ้มครองไม่ให้องค์กรธุรกิจละเมิดสิทธิมนุษยชน รัฐต้องใช้ขั้นตอนที่เหมาะสม เพื่อประกันว่าผู้ได้รับผลกระทบต้องมีช่องทางเข้าถึงการเยียวยาที่มีประสิทธิผล โดยอาศัยวิธีการทางศาลและกระบวนการยุติธรรม การบริหาร นิติบัญญัติ หรือวิธีการที่เหมาะสมอื่น ๆ เพื่อดำเนินการเมื่อเกิดการละเมิดสิทธิมนุษยชนภายในดินแดนหรือเขตอำนาจของรัฐ

คำอธิบาย

เมื่อเกิดการละเมิดสิทธิมนุษยชน หากรัฐไม่ดำเนินการตามขั้นตอนที่เหมาะสม เพื่อสืบสวน ลงโทษ และแก้ไขการละเมิดสิทธิมนุษยชนที่เกี่ยวข้องกับธุรกิจ การทำหน้าที่ของรัฐจะถูกมองว่าไม่มีประสิทธิภาพและไร้ความหมาย

การเข้าถึงการเยียวยาที่มีประสิทธิผล มีทั้งแง่มุมทางวิธีการและทางสาระของเรื่อง การเยียวยาที่มีกลไกการรับเรื่องร้องทุกข์ที่ได้อธิบายไว้ในส่วนนี้กล่าวโดยทั่วไปแล้ว อาจมีหลายรูปแบบและเนื้อหาที่จะบรรเทาความเสียหายด้านสิทธิมนุษยชนที่ได้เกิดขึ้น การเยียวยา รวมถึงคำขอโทษ การนำกลับสู่

สถานะเดิม การฟื้นฟู การชดเชยทางการเงิน หรือทางอื่นที่ไม่ใช่เงิน และมาตรการบังคับเชิงลงโทษ (ไม่ว่าจะเป็นในทางอาญา หรือทางปกครอง เช่น การปรับ) อีกทั้งการป้องกันความเสียหายโดยใช้คำสั่งศาลเพื่อห้ามหรือการประกันไม่ให้เกิดขึ้นซ้ำ เป็นต้น กระบวนวิธีสำหรับจัดให้มีการเยียวยาควรจะเป็นกลาง ป้องกันการทุจริต และปลอดจากการแทรกแซงทางการเมืองและอื่นๆ ซึ่งอาจมีผลต่อการเยียวยา

สำหรับหลักการชี้แนะฉบับนี้ ความเดือดร้อนย่อมหมายถึง ความอยุติธรรมที่ปัจเจกชน หรือกลุ่มบุคคลรู้สึกถึงการมีสิทธิตามกฎหมาย สัญญา คำสัญญาโดยชัดแจ้งหรือโดยปริยาย วิธีปฏิบัติตามประเพณีหรือความเชื่อทั่วไปในเรื่องความเป็นธรรมของชุมชนที่ได้รับผลกระทบ คำว่า กลไกเกี่ยวกับการร้องทุกข์ หมายถึง กระบวนวิธีที่ทำเป็นประจำ ไม่ว่าโดยกลไกรัฐหรือกลไกนอกรัฐ ไม่ว่าใช้กระบวนการศาลหรือไม่ใช้ศาล ซึ่งเป็นช่องทางร้องทุกข์เกี่ยวกับการละเมิดสิทธิมนุษยชนที่ทำโดยองค์กรธุรกิจจะได้รับการหยิบยกขึ้นมาพิจารณา และการแสวงหาการเยียวยา

กลไกการร้องทุกข์ที่อาจดำเนินการโดยหน่วยงานของรัฐหรือโดยองค์กรอิสระตามรัฐธรรมนูญ หรือกฎหมายบัญญัติ กลไกนี้อาจเป็นกลไกทางกระบวนการยุติธรรมหรือไม่ใช่กระบวนการยุติธรรม ในบางกลไกผู้ที่ได้รับผลกระทบย่อมเกี่ยวข้องโดยตรงในการแสวงหาการเยียวยา ในกลไกอื่นๆ จะมีคนกลางมาแสวงหาการเยียวยาแทนให้ ตัวอย่าง มีรวมตั้งแต่ศาลในการดำเนินคดีทั้งทางแพ่งและทางอาญา ศาลแรงงานหรือคณะกรรมการไตรภาคี สถาบันสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ หน่วยงานระดับชาติภายใต้แนวปฏิบัติขององค์การเพื่อความร่วมมือทางเศรษฐกิจและการพัฒนา (OECD) สำนักงานผู้ตรวจการแผ่นดิน และหน่วยงานที่รับเรื่องราวร้องทุกข์ของรัฐบาล

การประกันการเข้าถึงการเยียวยาสำหรับการกระทำที่ละเมิดสิทธิมนุษยชนที่เกี่ยวข้องกับธุรกิจนั้น ทำให้เกิดความตระหนักในหมู่สาธารณชน และความ

เข้าใจในกลไกเหล่านี้ว่าจะเข้าถึงกลไก และการสนับสนุนเพื่อการเข้าถึง เช่น ด้านการเงินหรือด้านผู้เชี่ยวชาญ

กลไกเพื่อการร้องทุกข์ ไม่ว่าทางศาลหรือที่ไม่ใช่ศาล ควรจะก่อให้เกิดพื้นฐานของระบบการเยียวยาที่กว้างขึ้นภายในระบบเช่นว่า กลไกการร้องทุกข์ในระดับการดำเนินการที่สามารถจัดให้มีการเยียวยาในระยะต้นๆ ในมุมกลับกัน กลไกที่อาศัยรัฐและกลไกระดับการดำเนินการก็อาจได้รับการเสริมให้เข้มแข็งโดยการทำหน้าที่ในทางแก้ไข โดยการริเริ่มที่ร่วมมือกันดำเนินการตลอดจนกลไกทางสิทธิมนุษยชนระดับระหว่างประเทศและระดับภูมิภาค ข้อชี้แนะเพิ่มเติมในเรื่องกลไกเหล่านี้อยู่ในหลักการชี้แนะฯ ข้อ ๒๖ ถึง ๓๑

ข. หลักการในดำเนินการ

กลไกทางการยุติธรรมของรัฐ
(State - based judicial mechanisms)

๒๖. รัฐควรใช้ขั้นตอนที่เหมาะสมเพื่อประกันประสิทธิผลของกลไกยุติธรรมภายใน เมื่อดูแลสิทธิมนุษยชนที่เกี่ยวข้องกับธุรกิจ รวมทั้งพิจารณาหนทางในการลดอุปสรรคทางกฎหมาย การปฏิบัติ และอุปสรรคอื่นๆ ที่เกี่ยวข้องที่อาจนำไปสู่การปฏิเสธการเข้าถึงการเยียวยา

คำอธิบาย

กระบวนการยุติธรรมที่มีประสิทธิภาพเป็นหลักประกันการเข้าถึงการ

เยียวยาจากการละเมิดสิทธิมนุษยชนที่เกี่ยวกับธุรกิจ ขึ้นอยู่กับกระบวนการพิจารณาที่มีความเป็นกลางและเที่ยงธรรม

รัฐควรประกันว่า รัฐไม่ได้เป็นผู้สร้างอุปสรรคและขัดขวางการนำคดีที่มีความชอบธรรมสู่ศาล เมื่อกระบวนการศาลเป็นส่วนประกอบสำคัญในการเข้าถึงการเยียวยา หรือแหล่งการเยียวยาที่มีประสิทธิผลอื่นๆ ที่มีอยู่ รัฐควรมีหลักประกันว่า การเข้าถึงความยุติธรรมไม่มีอุปสรรคจากการฉ้อฉลในกระบวนการยุติธรรม และประกันด้วยว่า ศาลจะเป็นอิสระจากแรงกดดันทางเศรษฐกิจ ทางการเมือง หน่วยงานภาครัฐ และจากผู้ประกอบการทางธุรกิจ และประกันว่ากิจกรรมอย่างสันติที่ชอบด้วยกฎหมายของผู้พิทักษ์สิทธิมนุษยชนจะไม่ถูกขัดขวาง

อุปสรรคทางกฎหมายอาจกีดกันคดีที่ชอบด้วยกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการละเมิดสิทธิมนุษยชนเกี่ยวกับธุรกิจไม่ให้ได้รับการพิจารณา เช่น

- เมื่อหนทางที่ได้กำหนดความรับผิดชอบทางกฎหมายในหมู่สมาชิกของกลุ่มองค์กรธุรกิจภายใต้กฎหมายแพ่งหรือกฎหมายอาญาภายในประเทศ เปิดช่องให้เกิดการเลี่ยงความรับผิดชอบตามที่ควร
- ในกรณีที่ผู้ร้องไม่อาจเข้าถึงกระบวนการยุติธรรมของรัฐ และไม่สามารถเข้าถึงกระบวนการศาล ไม่ว่าเนื้อหาของการเรียกร้องจะมีเหตุผลอย่างไร
- เมื่อคนบางกลุ่ม เช่น กลุ่มชนดั้งเดิมและผู้อพยพ ถูกกันออกไปจากการคุ้มครองสิทธิมนุษยชนทางกฎหมาย ในระดับเดียวกันกับที่การคุ้มครองนั้นใช้สำหรับประชาชนทั่วไป

อุปสรรคทางการปฏิบัติและทางกระบวนวิธีพิจารณาในการเข้าถึงการเยียวยาทางยุติธรรม อาจเกิดขึ้นได้ในกรณี ดังต่อไปนี้

- ค่าใช้จ่ายในการนำคดีมาฟ้องร้องต่อศาลสูงมากเกินไป จนไม่สามารถ

นำมาอ้างได้ว่า การกำหนดอัตราสูงไว้เพื่อป้องกันมิให้คดีที่ไม่มีมูลเข้าสู่การพิจารณา และไม่อาจลดลงไปเป็นระดับที่เหมาะสม โดยอาศัยการสนับสนุนของรัฐ กลไกตลาด (เช่น การประกันภัยทางคดีความ และโครงสร้างของค่าธรรมเนียมทางกฎหมาย) หรือช่องทางอื่นๆ

- ผู้ร้องประสบปัญหาในการหาทนายความหรือผู้ร้องแทน เนื่องจากขาดปัจจัยหรือแรงจูงใจอื่น เพื่อแสวงหาทนายความที่จะให้คำแนะนำแก่ผู้เรียกร้องในเรื่องเช่นนี้
- การรวมกลุ่มกันฟ้องคดีหรือการฟ้องคดีโดยผู้แทนทำได้ไม่ง่ายนัก เป็นต้นว่า การฟ้องคดีเป็นกลุ่มและกระบวนวิธีพิจารณาอย่างอื่นที่จะทำให้มีการดำเนินคดีร่วมกัน เป็นการกีดกันไม่ให้ผู้ร้องแต่ละคนได้รับการเยียวยาที่มีประสิทธิผล
- ผู้ฟ้องคดีของรัฐ (อัยการ) ขาดทรัพยากร ความเชี่ยวชาญ และการสนับสนุนในการทำหน้าที่สืบสวน ในเรื่องอาชญากรรมที่เกี่ยวข้องกับสิทธิมนุษยชนของปัจเจกชนกับองค์กรธุรกิจ

อุปสรรคเหล่านี้ หลายประการเกิดขึ้นจากความไม่เท่าเทียมกันระหว่างคู่กรณีในการฟ้องร้องเรื่องสิทธิมนุษยชนที่เกี่ยวข้องกับธุรกิจ เช่น ปัจจัยทางการเงิน การเข้าถึงข้อมูล และความชำนาญ ยิ่งกว่านั้น ไม่ว่าโดยผลของการเลือกปฏิบัติอย่างจริงจัง หรือโดยไม่ได้ตั้งใจของวิธีที่กลไกทางยุติธรรมได้รับการออกแบบและดำเนินการ ปัจเจกชนจากกลุ่มหรือกลุ่มประชากรที่อยู่ในภาวะเสี่ยงที่สูง ผู้ด้อยโอกาส หรือคนชายขอบมักจะเผชิญกับอุปสรรคเพิ่มขึ้นในทางวัฒนธรรม สังคม กายภาพและการเงิน ในการที่จะเข้าถึงและได้ประโยชน์จากกลไกเหล่านี้ ต้องให้ความสนใจเป็นพิเศษแก่สิทธิและความจำเป็นเฉพาะของแต่ละกลุ่มหรือกลุ่มประชากรในแต่ละขั้นของกระบวนวิธีเยียวยา กล่าวคือ การเข้าถึงกระบวนวิธีการ และผลลัพธ์

กลไกการร้องทุกข์ที่ไม่ใช่กระบวนการยุติธรรมโดยรัฐ (State - based non - judicial grievance mechanisms)

๒๗. รัฐควรจัดให้มีกลไกการร้องทุกข์นอกกระบวนการยุติธรรมที่มีประสิทธิผลและเหมาะสม ควบคู่ไปกับกลไกทางกระบวนการยุติธรรม โดยให้ถือเป็นส่วนหนึ่งของระบบอันครอบคลุมที่อาศัยรัฐ เพื่อการเยียวยาสำหรับการละเมิดสิทธิมนุษยชนที่เกี่ยวข้องกับธุรกิจ

คำอธิบาย

กลไกการร้องทุกข์ทางปกครองทางนิติบัญญัติและอื่นๆ ที่อยู่นอกกระบวนการยุติธรรม มีบทบาทสำคัญในการสนับสนุนกลไกทางกระบวนการยุติธรรม แม้ในกรณีที่ระบบการยุติธรรมมีประสิทธิภาพและมีทรัพยากรเพียงพอ แต่กลไกทางกระบวนการยุติธรรมเหล่านี้ก็ไม่สามารถแบกภาระของการดูแลการกระทำที่ถูกกล่าวหาว่ามีการละเมิดสิทธิมนุษยชนได้ทั้งหมด การเยียวยาทางกระบวนการยุติธรรมนั้นไม่จำเป็นต้องทำเสมอไป และอาจไม่ใช่ความประสงค์ของผู้ร้อง

ช่องว่างในการจัดให้มีการเยียวยาสำหรับการละเมิดสิทธิมนุษยชนที่เกี่ยวกับธุรกิจ อาจจะเติมเต็มได้ตามความเหมาะสม โดยขยายอำนาจที่ได้รับมอบหมายของกลไกนอกกระบวนการยุติธรรมที่ปรากฏอยู่ หรือโดยเพิ่มกลไกใหม่ สิ่งเหล่านี้อาจจะเป็นการไกล่เกลี่ย การตัดสิน หรือทำตามกระบวนวิธีที่เหมาะสมในทางวัฒนธรรมที่สอดคล้องกับเรื่องสิทธิมนุษยชน หรือผสมผสานกัน ทั้งนี้ ขึ้นอยู่กับประเด็นปัญหา ประโยชน์สาธารณะที่เกี่ยวข้อง และความจำเป็นของคู่ความ เพื่อประกันประสิทธิผลของกลไกเหล่านี้ โดยมีหลักเกณฑ์ที่กำหนดไว้ในหลักการ ข้อ ๓๑

สถาบันสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ มีบทบาทสำคัญเป็นการเฉพาะในเรื่องนี้

เช่นเดียวกับเรื่องกลไกทางกระบวนการยุติธรรม รัฐควรพิจารณาแนวทางที่จะดูแลความไม่เท่าเทียมระหว่างคู่กรณีในการฟ้องร้องเรื่องสิทธิมนุษยชนที่เกี่ยวข้องกับธุรกิจและอุปสรรคในการเข้าถึงความยุติธรรมของปัจเจกชนประชากรกลุ่มที่มีความเสี่ยงต่อการถูกละเมิดสิทธิมนุษยชน

๒๘. รัฐควรพิจารณาแนวทางการเข้าถึงกลไกการร้องทุกข์ที่ไม่อาศัยรัฐ จากการละเมิดสิทธิมนุษยชนที่เกี่ยวกับองค์กรธุรกิจ

คำอธิบาย

กลไกการร้องทุกข์นอกภาครัฐประเภทหนึ่ง ย่อมรวมถึงกลไกที่จัดการโดยองค์กรธุรกิจเท่านั้น หรือโดยทำกับผู้มีส่วนได้เสีย ทำโดยสมาคมอุตสาหกรรม หรือกลุ่มผู้เกี่ยวข้องที่หลากหลาย กลไกเหล่านี้อยู่นอกกระบวนการยุติธรรม แต่อาจใช้วิธีการตัดสินทางศาล กระบวนการที่อาศัยการเจรจากัน หรือเป็นกระบวนวิธีการอันเหมาะสมในทางวัฒนธรรม และสอดคล้องกับเรื่องสิทธิมนุษยชน กลไกเหล่านี้อาจมีประโยชน์ในเรื่องความรวดเร็วของการเข้าถึงและการเยียวยา ค่าใช้จ่ายที่ลดลง และ/หรือผู้เกี่ยวข้องข้ามชาติ

กลไกอีกประเภทหนึ่ง ประกอบด้วยองค์กรด้านสิทธิมนุษยชนระดับภูมิภาคและระดับระหว่างประเทศ องค์กรเหล่านี้มักดำเนินการกับการละเมิดสิทธิมนุษยชนที่ถูกกล่าวหาว่ากระทำโดยรัฐ ในการละเลยการเคารพหลักสิทธิมนุษยชน อย่างไรก็ตาม บางองค์กรก็ได้จัดการกับความล้มเหลวของรัฐในการทำหน้าที่คุ้มครองให้ปลอดจากการประพฤติที่มิชอบทางสิทธิมนุษยชนที่ทำโดยองค์กรธุรกิจ

รัฐมีบทบาทในการสนับสนุนการสร้างจิตสำนึกด้านสิทธิมนุษยชนแก่ประชาชน หรือส่งเสริมการเข้าถึงทางเลือกต่างๆ ในการร้องทุกข์ รวมทั้งจัดให้มีกลไกในการปกป้องและคุ้มครองสิทธิมนุษยชน

๒๙. เพื่อให้ความเดือดร้อนของผู้ได้รับผลกระทบจากการถูกละเมิดสิทธิมนุษยชนได้รับการดูแลและแก้ไขตั้งแต่ต้น องค์กรธุรกิจควรจัดให้มีหรือเข้าร่วมในกลไกเกี่ยวกับการร้องทุกข์ในระดับการดำเนินงานที่มีประสิทธิผล สำหรับปัจเจกชนหรือชุมชนผู้ได้รับผลกระทบ

คำอธิบาย

ในการร้องทุกข์ระดับการดำเนินการนั้น องค์กรธุรกิจต้องมีกลไกให้ปัจเจกชน หรือชุมชนที่ถูกละเมิดสิทธิมนุษยชนให้สามารถเข้าถึงได้โดยตรง กลไกเหล่านี้มักจะบริหารงานโดยองค์กรธุรกิจ ไม่ว่าจะดำเนินการเองโดยตรงหรือร่วมมือกับผู้อื่น รวมทั้งดำเนินการร่วมกับผู้เกี่ยวข้อง อาจจัดให้มีขึ้นโดยการกำหนดให้หาทางแก้ไขจากผู้เชี่ยวชาญ หรือองค์กรภายนอกที่เป็นที่ยอมรับร่วมกัน กลไกเหล่านี้จำเป็นต้องกำหนดให้ผู้ได้รับผลกระทบเข้าถึงวิธีการแก้ไขก่อน องค์กรเหล่านี้อาจร่วมกับองค์กรธุรกิจโดยตรงในการประเมินประเด็นปัญหาและแสวงหาการแก้ไขอันตรายที่เกิดขึ้น

กลไกการร้องทุกข์ในระดับการดำเนินการที่เกี่ยวข้องกับความรับผิดชอบขององค์กรธุรกิจในการเคารพหลักสิทธิมนุษยชน ทำหน้าที่ ๒ ประการ คือ

ประการที่หนึ่ง

กลไกระดับการดำเนินการสนับสนุนให้เกิดการระบุผลกระทบในทางลบต่อสิทธิมนุษยชนในฐานะที่เป็นส่วนหนึ่งของการเฝ้าระวังอย่างจริงจังที่ทำต่อเนื่อง

โดยจัดให้มีช่องทางให้ผู้ที่ได้รับผลกระทบจากการดำเนินงานขององค์กรธุรกิจได้หยิบยกข้อกังวลขึ้นมาพิจารณา ในกรณีที่พวกเขาเชื่อว่ากำลังได้รับหรือจะได้รับผลกระทบทางลบ โดยการวิเคราะห์แนวโน้มและแบบอย่างของคำร้ององค์กรธุรกิจสามารถระบุปัญหาอย่างเป็นระบบและปรับวิธีปฏิบัติขององค์กรธุรกิจให้เป็นไปตามนั้น

ประการที่สอง

กลไกเหล่านี้ทำให้การร้องทุกข์ได้รับการดูแลและแก้ไขตั้งแต่ต้นโดยองค์กรธุรกิจเอง ดังนั้น จึงป้องกันไม่ให้เกิดความเสียหายและความเดือดร้อนเพิ่มมากขึ้น

กลไกเช่นนี้ไม่จำต้องกำหนดว่า คำร้องทุกข์หรือคำร้องต้องถึงกับเป็นการกระทำที่มีการละเมิดสิทธิมนุษยชนก่อนจะมีการกล่าวหาได้ แต่กลไกเหล่านี้มุ่งที่จะระบุข้อกังวลที่ชอบด้วยกฎหมายของผู้ที่อาจได้รับผลกระทบด้านสิทธิมนุษยชน ถ้าข้อกังวลเหล่านั้นไม่ได้รับการระบุและการดูแล ข้อกังวลก็จะเพิ่มเป็นข้อพิพาท และการละเมิดสิทธิมนุษยชนที่รุนแรงขึ้น เมื่อเวลาล่วงเลยไป

กลไกร้องทุกข์ในระดับการดำเนินการ ควรสะท้อนหลักเกณฑ์บางประการเพื่อประกันประสิทธิผลของกลไกในทางปฏิบัติ (หลักการ ข้อ ๓๑) หลักเกณฑ์เหล่านี้อาจพบเห็นได้โดยอาศัยกลไกการร้องทุกข์แบบต่างๆ กัน ทั้งนี้ ขึ้นอยู่กับประเด็นร้องเรียน อาจเป็นขนาดของสถานประกอบการ ทรัพยากร วัฒนธรรม หรือตัวแปรอื่นๆ

กลไกการร้องทุกข์ในระดับดำเนินการ อาจเป็นส่วนเพิ่มที่สำคัญสำหรับผู้เกี่ยวข้องในวงกว้างขึ้น ในกระบวนการเข้าร่วมและเจรจาต่อรอง แต่ไม่อาจใช้แทนเรื่องทั้งสอง กลไกเช่นว่าไม่ควรจะใช้ในการทำลายบทบาทการทำงานของสหภาพแรงงานที่ชอบด้วยกฎหมายในการเจรจาข้อพิพาทด้านแรงงาน และไม่ควรจะกีดกันการเข้าถึงกลไกการร้องทุกข์ ไม่ว่าในหรือนอกกระบวนการยุติธรรม

๓๐. ภาคอุตสาหกรรม ผู้มีส่วนได้เสียหลายฝ่าย และข้อตกลงร่วมในเรื่องการเคารพในมาตรฐานที่เกี่ยวข้องกับสิทธิมนุษยชน ควรจะประกันการมีกลไกการร้องทุกข์ที่มีประสิทธิผล

คำอธิบาย

มาตรฐานต่างๆ ที่เกี่ยวกับสิทธิมนุษยชนสะท้อนอยู่ในข้อตกลงโดยองค์กรทางอุตสาหกรรม ผู้มีส่วนได้เสียหลายฝ่าย ข้อตกลงร่วมโดยการกำหนดประมวลข้อพึงปฏิบัติในการทำงาน มาตรฐานการทำงาน กรอบข้อตกลงระดับโลกระหว่างสหภาพแรงงานกับบริษัทข้ามชาติ และมาตรการอื่นๆ

การริเริ่ม การร่วมดำเนินการ ควรประกันว่ามีกลไกที่มีประสิทธิผล ที่ฝ่ายที่ได้รับผลกระทบหรือตัวแทนตามกฎหมายของผู้ได้รับผลกระทบอาจหยิบยกมาเป็นข้อกังวล เมื่อฝ่ายที่ได้รับผลกระทบเชื่อว่า ข้อผูกพันที่เป็นปัญหายังไม่ได้รับการตอบสนอง ความชอบด้วยกฎหมายของการริเริ่มเช่นนั้นอาจตกอยู่ในอันตราย ถ้าไม่ได้จัดให้มีกลไกเช่นนั้น กลไกอาจอยู่ในระดับสมาชิกแต่ละองค์กร หรือการริเริ่มการร่วมดำเนินการหรือทั้งสองอย่าง กลไกเหล่านี้จะทำให้เกิดความรับผิดชอบได้ และช่วยให้มีการเยียวยาผลกระทบจากการถูกละเมิดสิทธิมนุษยชน

หลักเกณฑ์ในเรื่องประสิทธิผล สำหรับกลไกร้องทุกข์นอกกระบวนการยุติธรรม (Effectiveness criteria for non-judical grievance mechanisms)

๓๑. เพื่อประกันประสิทธิผลของตน กลไกการร้องทุกข์นอกกระบวนการยุติธรรม โดยหน่วยงานรัฐและนอกภาครัฐ ควรมีลักษณะดังต่อไปนี้

(ก) ชอบด้วยกฎหมาย คือ ทำให้เกิดความไว้วางใจจากกลุ่มผู้เกี่ยวข้องว่าจะได้ประโยชน์จากกลไกการร้องทุกข์ กระบวนวิธีการร้องทุกข์ที่มีความเป็นธรรม

(ข) เข้าถึงได้ คือ กลไกการร้องทุกข์เป็นที่รู้จักในกลุ่มผู้มีส่วนได้เสีย และมีการให้ความช่วยเหลือที่เพียงพอแก่ผู้ที่อาจมีอุปสรรคในการเข้าถึง

(ค) คาดหมายได้ คือ จัดให้มีกระบวนวิธีพิจารณาที่ชัดเจน เป็นที่รับรู้กันทั่วไป โดยมีกรอบเวลาที่ชัดเจนสำหรับแต่ละขั้นตอน และมีความกระจ่างในเรื่องชนิดของกระบวนการและผลลัพธ์ที่มี กับวิธีเฝ้าติดตาม และการดำเนินการให้เป็นไปตามกระบวนวิธีพิจารณา

(ง) เป็นธรรม คือ มุ่งที่จะประกันว่าฝ่ายที่เสียหายมีช่องทางเข้าถึงข้อมูลข่าวสาร คำแนะนำ และความเชี่ยวชาญที่จำเป็นในการดำเนินกระบวนวิธีร้องทุกข์อย่างเป็นธรรม ได้รับข้อมูลข่าวสารอย่างเพียงพอและน่าเชื่อถือ

(จ) โปร่งใส คือ ทำให้คู่กรณีในการร้องทุกข์ได้รับการแจ้งความคืบหน้า และจัดให้มีข้อมูลอันเพียงพอเกี่ยวกับการดำเนินการของกลไก เพื่อสร้างความมั่นใจในประสิทธิผล และสนองประโยชน์สาธารณะใดที่เป็นปัญหา

(ฉ) สอดคล้อง คือ ประกันว่า ผลลัพธ์และการเยียวยาจะเป็นไปตามหลักสิทธิมนุษยชนที่เป็นที่ยอมรับในระดับสากล

(ช) เป็นแหล่งเรียนรู้ต่อเนื่อง คือ อาศัยมาตรการที่เกี่ยวข้อง เพื่อระบุบทเรียนในการปรับปรุงกลไก และป้องกันความเดือดร้อนในอนาคต

(ซ) สำหรับกลไกในระดับดำเนินการ ควรมีการเข้าไปพูดคุยและปรึกษาหารือกับกลุ่มผู้มีส่วนได้เสีย ตามกลไกที่มีอยู่ โดยหารือกันในเรื่องรูปแบบและการดำเนินการ เพื่อให้การดูแลและแก้ไขความเดือดร้อน

คำอธิบาย

กลไกการร้องทุกข์จะมีประโยชน์ก็ต่อเมื่อถูกนำไปใช้ตรงตามวัตถุประสงค์และเกิดความเชื่อมั่นว่าจะสามารถนำไปใช้ได้ หลักเกณฑ์นี้นับเป็นมาตรฐานเพื่อการออกแบบ แก้ไข หรือประเมินกลไกร้องทุกข์ที่ไม่ใช่กระบวนยุติธรรม เพื่อให้เกิดความมั่นใจว่ากลไกนั้นมีประสิทธิผลในการปฏิบัติ กลไกการร้องทุกข์ที่ออกแบบไม่ดีและเอาไปใช้ไม่ถูกต้อง อาจทำให้ผู้เกี่ยวข้องรู้สึกว่าได้รับความเดือดร้อนมากขึ้น ถูกลดอำนาจ และไม่ได้รับการเคารพโดยกระบวนวิธีนั้น

หลักเกณฑ์ ๗ ประการแรก (ข้อ ก – ช) ใช้กับกลไกโดยรัฐหรือไม่ใช่รัฐในรูปของการเข้าต่อสู้คดีหรือวิธีการสนทนา หลักเกณฑ์ประการที่ ๘ (ข้อ ซ) เป็นเรื่องเฉพาะเกี่ยวกับกลไกขั้นดำเนินการที่องค์กรธุรกิจช่วยบริหาร

คำว่า “กลไกการร้องทุกข์” ใช้ในความหมายทั่วไป คำนี้อาจไม่เหมาะสมหรือมีประโยชน์เสมอไป แต่หลักเกณฑ์ในเรื่องประสิทธิผลยังคงใช้ได้ คำอธิบายในเรื่องหลักเกณฑ์เฉพาะต่างๆ มีดังนี้

(ก) ปัจจัยที่สำคัญในการสร้างความไว้วางใจของผู้มีส่วนได้เสีย คือ ผู้มีส่วนได้เสียต้องมีความเชื่อมั่นในกลไกที่มีอยู่ และต้องมีหลักประกันว่า คู่กรณีในกระบวนวิธีร้องทุกข์ จะไม่สามารถเข้ามาก้าวก่ายกับการดำเนินการอย่างเป็นธรรม

(ข) อุปสรรคในการเข้าถึงอาจรวมถึงการขาดความตระหนักว่ามีกลไกนั้นอยู่ การใช้ภาษา การไม่รู้หนังสือ ค่าใช้จ่าย สถานที่ตั้ง และความกังวลต่อการตอบโต้

(ค) เพื่อให้กลไกเป็นที่ไว้วางใจและมีการนำไปใช้ กลไกควรให้ข้อมูลข่าวสารแก่สาธารณชนในเรื่องกระบวนวิธีที่มีอยู่ กรอบเวลาในแต่ละขั้นตอนควรจะได้รับการเคารพเท่าที่จะทำได้ แต่ในบางครั้งอาจจำเป็นต้องมีความยืดหยุ่นบ้าง

(ง) ในเรื่องร้องทุกข์หรือข้อพิพาทระหว่างองค์กรธุรกิจกับผู้มีส่วนได้เสียที่ถูกกระทบบ่อยครั้ง ฝ่ายหลังมีทางเข้าถึงข้อมูลข่าวสารได้น้อยกว่าฝ่ายแรกมาก รวมทั้งการเข้าถึงทรัพยากร ผู้เชี่ยวชาญ และมักจะขาดทุนทรัพย์ที่จะใช้จ่าย หากความไม่เท่าเทียมนี้ไม่ได้รับการแก้ไข ก็ย่อมลดทั้งผลที่จะได้รับและเสียภาพลักษณ์ของกระบวนวิธีที่เป็นธรรม และทำให้ยากขึ้นที่จะแก้ไขความเดือดร้อนได้อย่างถาวร

(จ) การติดต่อกับคู่กรณีอย่างสม่ำเสมอในเรื่องความคืบหน้าของการร้องทุกข์ อาจเป็นเรื่องสำคัญในการสร้างความมั่นใจในกระบวนการ การจัดให้มีความโปร่งใสในเรื่องการทำงานของกลไกให้แก่ผู้มีส่วนได้เสียในวงที่กว้างขึ้น โดยใช้สถิติ กรณีศึกษาหรือข้อมูลที่ละเอียด

เกี่ยวกับการดำเนินคดีบางคดี ประเด็นเหล่านี้สำคัญในการแสดงถึงความชอบธรรม และคงไว้ซึ่งความไว้วางใจในวงกว้าง ในขณะเดียวกัน การปกปิดรายละเอียดของการสนทนาระหว่างคู่พิพาทและอัตลักษณ์ของบุคคลอาจมีความจำเป็น

(ฉ) การร้องทุกข์มักไม่ได้ทำในรูปของสิทธิมนุษยชน และหลายกรณีไม่แสดงข้อกังวลด้านสิทธิมนุษยชนในตอนแรก และไม่ได้สนใจความหมายทางสิทธิมนุษยชน การดำเนินการจึงต้องใช้ความระมัดระวังเพื่อประกันว่า เรื่องราวร้องทุกข์นั้นสอดคล้องกับหลักสิทธิมนุษยชนที่เป็นที่ยอมรับในระดับสากล

(ช) การวิเคราะห์อย่างสม่ำเสมอ ในเรื่องความถี่ รูปแบบและสาเหตุของเรื่องร้องทุกข์ อาจทำให้สถาบันที่บริหารกลไกสามารถระบุและส่งอิทธิพลต่อนโยบาย กระบวนวิธีรับพิจารณาและแนวปฏิบัติที่ควรจะได้รับการปรับปรุงเพื่อป้องกันความเสียหายในอนาคต

(ซ) สำหรับกลไกการร้องทุกข์ในระดับดำเนินการ การเข้าเกี่ยวพันกับกลุ่มผู้เกี่ยวข้องที่ได้รับผลกระทบในเรื่องการออกแบบ และผลการปฏิบัติการ ช่วยทำให้มั่นใจว่ากลไกสนองตอบความจำเป็นและสามารถใช้ในทางปฏิบัติได้ และมีความสนใจร่วมกันในการประกันความสำเร็จของกลไก โดยที่องค์กรธุรกิจไม่อาจทำได้อย่างชอบธรรม ทั้งนี้ เพราะในฐานะผู้ถูกร้องและโดยที่ต้องเป็นผู้ตัดสินผลลัพธ์ของคำร้องทุกข์โดยตรง กลไกเหล่านี้ควรจะมุ่งความสนใจไปที่การหาทางแก้ไขที่เกิดจากการตกลงโดยอาศัยการเจรจา ในกรณีที่จำเป็น การต่อสู้คดีก็ควรจะทำโดยกลไกที่เป็นบุคคลภายนอก ซึ่งมีความเป็นอิสระและชอบด้วยกฎหมาย

คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ (กสม.) เป็นองค์กรตามรัฐธรรมนูญที่จัดตั้งขึ้นตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ มาตรา ๒๕๖ และมาตรา ๒๕๗ ประกอบด้วย ประธานกรรมการ ๑ คน และกรรมการอื่นอีก ๖ คน ซึ่งพระมหากษัตริย์ทรงแต่งตั้งตามคำแนะนำของวุฒิสภา ตามรายชื่อที่คณะกรรมการสรรหาเสนอ มีวาระดำรงตำแหน่ง ๖ ปี และดำรงตำแหน่งได้วาระเดียว โดยมีอำนาจหน้าที่ดังต่อไปนี้

๑. ตรวจสอบและรายงานการกระทำหรือการละเลยการกระทำ อันเป็นการละเมิดสิทธิมนุษยชน หรืออันไม่เป็นไปตามพันธกรณีระหว่างประเทศเกี่ยวกับสิทธิมนุษยชนที่ประเทศไทยเป็นภาคี และเสนอมาตรการการแก้ไขที่เหมาะสมต่อบุคคลหรือหน่วยงานที่กระทำหรือละเลยการกระทำดังกล่าวเพื่อดำเนินการ ในกรณีที่ปรากฏว่าไม่มีการดำเนินการตามที่เสนอให้รายงานต่อรัฐสภาเพื่อดำเนินการต่อไป

๒. เสนอเรื่องพร้อมด้วยความเห็นต่อศาลรัฐธรรมนูญ ในกรณีที่เห็นชอบตามที่มีผู้ร้องเรียนว่า บทบัญญัติแห่งกฎหมายใดกระทบต่อสิทธิมนุษยชนและมีปัญหาเกี่ยวกับความชอบด้วยรัฐธรรมนูญ ทั้งนี้ ตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยวิธีพิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญ

๓. เสนอเรื่องพร้อมด้วยความเห็นต่อศาลปกครอง ในกรณีที่เห็นชอบตามที่มีผู้ร้องเรียนว่า กฎ คำสั่ง หรือการกระทำอื่นใดในทางปกครองกระทบต่อสิทธิมนุษยชนและมีปัญหาเกี่ยวกับความชอบด้วยรัฐธรรมนูญหรือกฎหมาย ทั้งนี้ ตามพระราชบัญญัติจัดตั้งศาลปกครองและวิธีพิจารณาคดีปกครอง

๔. ฟ้องคดีต่อศาลยุติธรรมแทนผู้เสียหาย เมื่อได้รับการร้องขอจากผู้เสียหาย และเป็นกรณีที่เห็นสมควร เพื่อแก้ไขปัญหาการละเมิดสิทธิมนุษยชนเป็นส่วนรวม ทั้งนี้ ตามที่กฎหมายบัญญัติ

๕. เสนอแนะนโยบายและข้อเสนอในการปรับปรุงกฎหมาย และกฎ ต่อรัฐสภา หรือคณะรัฐมนตรีเพื่อส่งเสริมและคุ้มครองสิทธิมนุษยชน

๖. ส่งเสริมการศึกษา การวิจัย และการเผยแพร่ความรู้ด้านสิทธิมนุษยชน

๗. ส่งเสริมความร่วมมือและการประสานงานระหว่างหน่วยราชการ องค์การเอกชน และองค์การอื่นในด้านสิทธิมนุษยชน

๘. จัดทำรายงานประจำปีเพื่อประเมินสถานการณ์ด้านสิทธิมนุษยชนภายในประเทศและเสนอต่อรัฐสภา

๙. อำนาจหน้าที่อื่นตามที่กฎหมายบัญญัติ

ในการปฏิบัติหน้าที่ คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติต้องคำนึงถึงผลประโยชน์ส่วนรวมของชาติและประชาชน

คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติมีอำนาจเรียกเอกสารหรือหลักฐานที่เกี่ยวข้องจากบุคคลใด หรือเรียกบุคคลใดมาให้ถ้อยคำรวมทั้งมีอำนาจอื่น เพื่อประโยชน์ในการปฏิบัติหน้าที่ ทั้งนี้ ตามที่กฎหมายบัญญัติ

(สำเนา)

ประกาศ

แต่งตั้งประธานกรรมการ และกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ

(พระปรมาภิไธย) ภูมิพลอดุลยเดช ปร.

พระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช มีพระบรมราชโองการโปรดเกล้าฯ ให้ประกาศว่าโดยที่วุฒิสภาได้ลงมติ เมื่อวันที่ ๑ พฤษภาคม ๒๕๕๒ ให้ความเห็นชอบผู้ซึ่งมีความรู้ หรือประสบการณ์ด้านการคุ้มครองสิทธิเสรีภาพของประชาชนเป็นที่ประจักษ์ ทั้งนี้ โดยคำนึงถึงการมีส่วนร่วมของผู้แทนจากองค์การเอกชนด้านสิทธิมนุษยชนด้วยจำนวนเจ็ดคน ให้เป็นกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ และบุคคลทั้งเจ็ดคนได้ประชุมเลือกกันเองให้คนหนึ่งเป็นประธานกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติแล้ว

อาศัยอำนาจตามความในมาตรา ๒๕๖ ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย จึงทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ แต่งตั้งประธานกรรมการและกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ ตามคำแนะนำของวุฒิสภา ดังต่อไปนี้

๑. นางอมรา	พงศาพิชญ์	*เป็นประธานกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ*
๒. นายแท้จริง	ศิริพานิช	*เป็นกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ*
๓. นายนิรันดร์	พิทักษ์วัชระ	*เป็นกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ*
๔. นายปริญญา	ศิริสารการ	*เป็นกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ*
๕. นายไพบูลย์	วราหะไพฑูรย์	*เป็นกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ*
๖. พลตำรวจเอก วันชัย	ศรีนวลนัด	*เป็นกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ*
๗. นางวิลา	เบ็ญจะมโน	*เป็นกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ*

ทั้งนี้ ตั้งแต่บัดนี้เป็นต้นไป

ประกาศ ณ วันที่ ๒๕ มิถุนายน พุทธศักราช ๒๕๕๒

เป็นปีที่ ๖๔ ในรัชกาลปัจจุบัน

ผู้รับสนองพระบรมราชโองการ

นายประสพสุข บุญเดช

ประธานวุฒิสภา

การร้องเรียนเมื่อถูกละเมิดสิทธิมนุษยชน

ผู้ร้อง ได้แก่
- ผู้ถูกละเมิด หรือผู้แทน
- ผู้พบเห็นการละเมิด

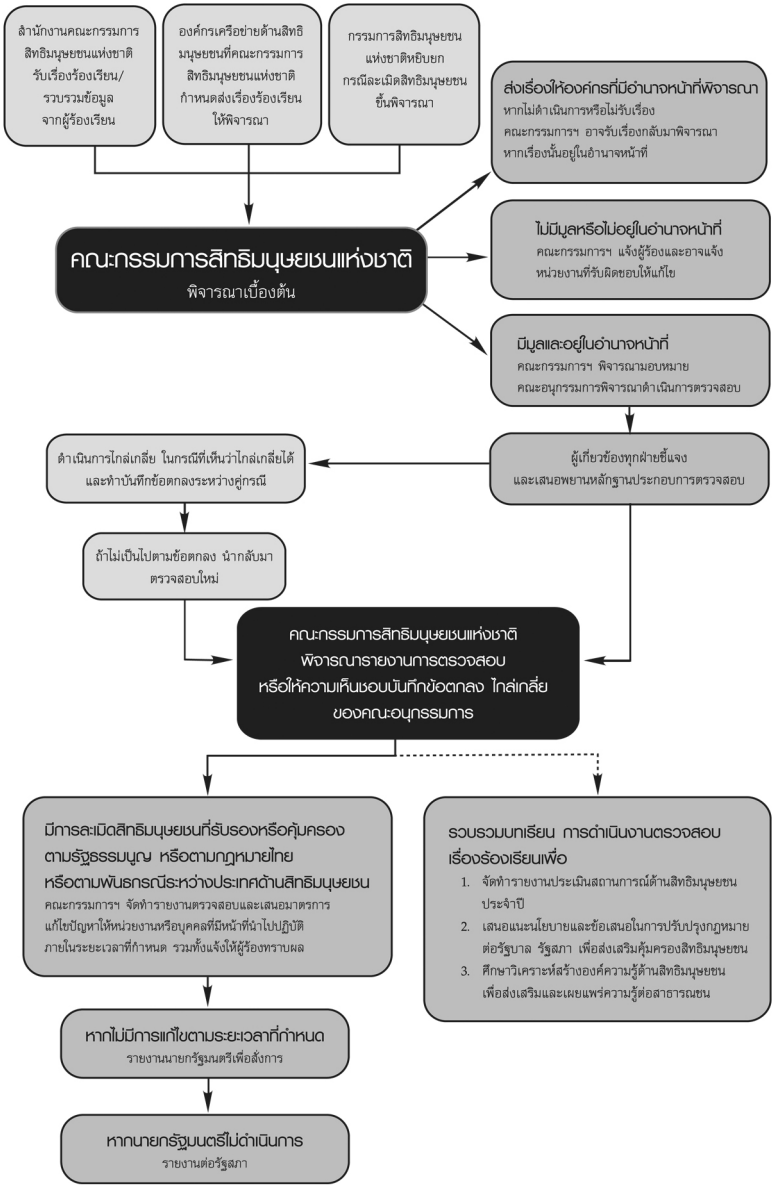
ร้องเรียนมายัง
- สำนักงานคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ
- กรรมการฯ คนใดคนหนึ่ง
- องค์การเอกชนด้านสิทธิมนุษยชนที่คณะกรรมการฯ กำหนด

สถานที่ติดต่อ
ศูนย์ราชการเฉลิมพระเกียรติ
80 พรรษา 5 ธันวาคม 2550
อาคารรัฐประศาสนภักดี
ชั้น 6 และ 7
ถนนแจ้งวัฒนะ เขตหลักสี่
กรุงเทพมหานคร 10210
โทรศัพท์ 0 2141 3800
0 2141 3900
โทรสาร 0 2141 9575
สายด่วน 1377
E-mail : help@nhrc.or.th
Homepage : www.nhrc.or.th

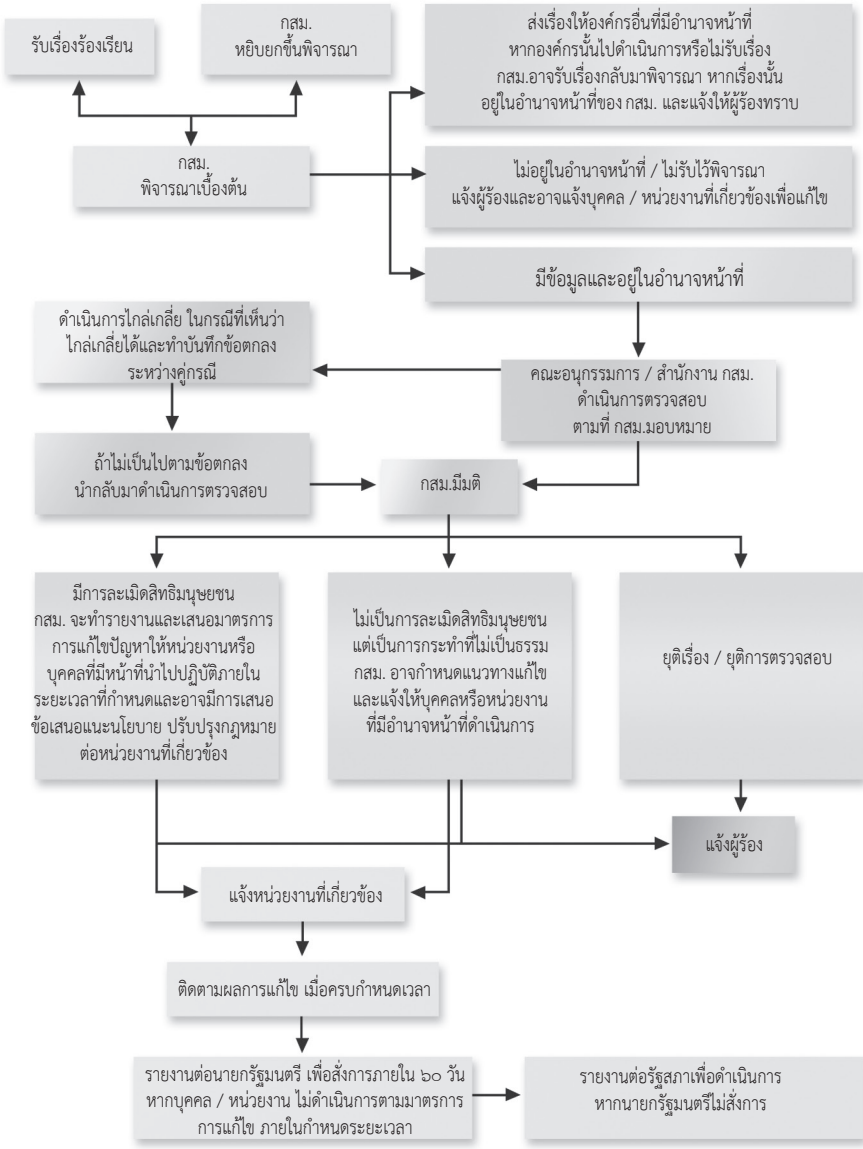
ร้องเรียนโดย
- ทางจดหมาย
- ทางโทรศัพท์
- ด้วยตนเอง ณ สำนักงานคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ
- ทางโทรสาร
- ส่งข้อความทางสื่ออิเล็กทรอนิกส์ (E-mail) หรือสื่ออื่นๆ

ร้องเรียนโดยระบุ
- ชื่อ ที่อยู่ของผู้ร้องเรียนหรือผู้ทำการแทนที่สามารถติดต่อกลับได้
- ชื่อ ที่อยู่ บุคคลหรือหน่วยงานที่เป็นผู้ละเมิด
- รายละเอียดการกระทำหรือเหตุการณ์ที่มีการละเมิด

กระบวนการตรวจสอบเรื่องร้องเรียน

กระบวนการตรวจสอบการละเมิดสิทธิของคณะกรรมการสิทธิมนุษยชน

ที่มา สำนักงานคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ http://www.nhrc.or.th/menu_content.php?doc_id=62
สืบค้นเมื่อ 20 มีนาคม 2554

รูปทรงดอกบัว

คือ ความมีคุณธรรม ความเอื้ออาทรระหว่างเพื่อนมนุษย์
อันเป็นจริยวัตรอันดีงาม ของคนไทย

รูปคนล้อมเป็นวงกลม

คือ การสร้างพลังความร่วมมือกับทุกภาคส่วน สังคม
เพื่อเสริมสร้างวัฒนธรรมสิทธิมนุษยชน
ให้เป็นส่วนสำคัญในกระบวนการพัฒนาประเทศ

รูปมือ

คือ การร่วมมือกับทุกภาคส่วนของสังคมทั้งใน ระดับประเทศ และ
ระหว่างประเทศ ในการโอบอุ้มคุ้มครองศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์
สิทธิ และเสรีภาพ ด้วยหลักแห่งความเสมอภาคและภราดรภาพ

สีน้ำเงิน

คือ สีของความเชื่อมั่นของประชาชนและทุกภาคส่วนของสังคม
คือ ความมุ่งมั่น อดทนในการทำงานเพื่อประชาชน
คือ ความสามัคคี และการประสานพลังอย่างหนักแน่น
จากทุกภาคส่วนของสังคมเพื่อเสริมสร้างวัฒนธรรม
สิทธิอื่นๆ ในสังคมไทย

คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ
National Human Rights Commission of Thailand

สำนักงานคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ
ศูนย์ราชการเฉลิมพระเกียรติ ๘๐ พรรษาฯ อาคารรัฐประศาสนภักดี ชั้น ๖-๗
ถนนแจ้งวัฒนะ แขวงทุ่งสองห้อง เขตหลักสี่ กทม. ๑๐๒๑๐
โทรศัพท์ : ๐ ๒๑๔๑ ๓๘๐๐, ๐ ๒๑๔๑ ๓๙๐๐
โทรร้องเรียน : ๑๓๗๗
Website : www.nhrc.or.th